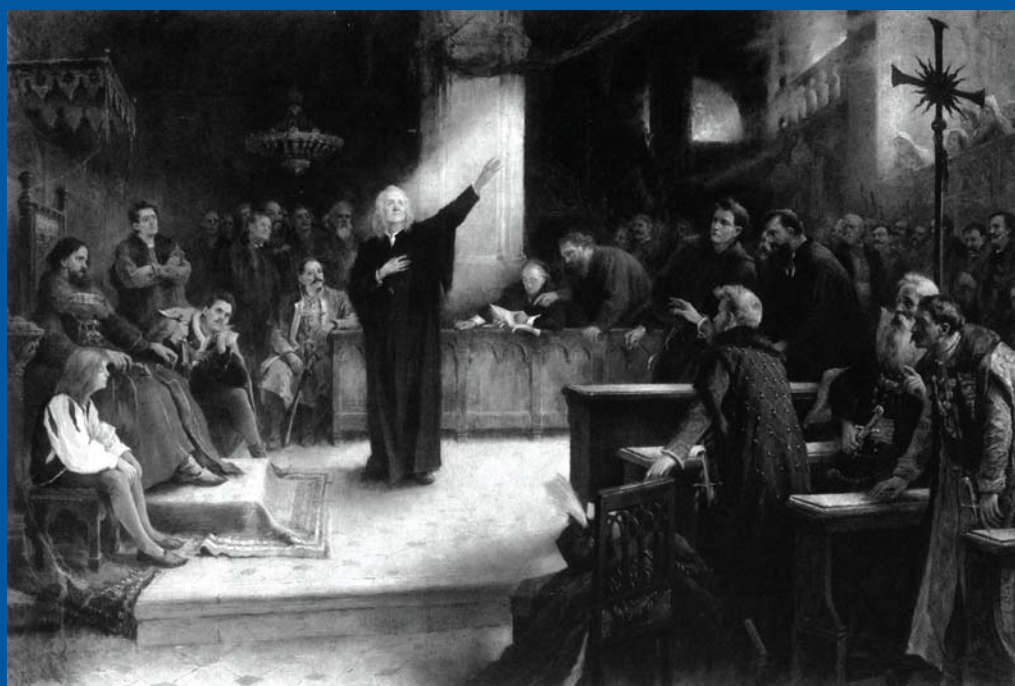

UNITÁRIUS ÉLET

Kéthavonta megjelenő folyóirat · 2010. január–február · 64. évfolyam 1. szám

A tordai országgyűlés 1568. (Körösfői Kriesch Aladár)

A tartalomból:

Jegyzőkönyvi kivonat a 2010. február 6-i tanácskozásról
Kereszténység és kultúra · A múltnak kútja · Teológiai műhely
Egyházközségeink életéből · Búcsú Kelemen Miklóstól

Kedves Olvasóink!

Istennek segedelmével a 2010-es esztendő is megérkezett. Egy-egy új időszak megkezdésekor, az Unitárius Élet szerkesztői is terveznek, és szép álmokat szövögetnek egyházi lapunk minél tartalmasabbá és olvasmányosabbá tételére.

Az eddig megjelent szerkesztői előszavak számos tanácsaiból, meglátásaiból válogattunk, és ezeket szeretnénk megosztani a kedves olvasóval:

„Akárhogy is csúsrjuk, csavarjuk a dolgot, azért szembe kell néznünk azzal a ténnyel, hogy minden újév egy kicsit új oldalt jelent életünk történetében.

Hogy ez az új naptároldal egyben új szakaszt, vagy fordulópontot is fog-e életünkben jelenteni, azt még nem tudhatjuk. Azok az oldalak, amelyek ekkor kezdődnek még tiszták. Nagyrészt rajtunk is múlik, nemcsak a sors szeszélyén, hogy milyen történésekkel lesznek ezek teleírva. Hogy ezekből történelem lesz-e, vagy csak egy csomó rossz hangulat, kiábrándultság, reményvesztettség. Sokan szeretnék remélni, hogy lesz fordulat, lesz változás.” (Zoltán Zoltán)

„A mai globális, pénzközpontú világban különösen nagy szükség lenne szeretetet sugárzó, nyugalmat árasztó, felüdülést hozó írásokra. Híveinkhez csak ritkán jutnak el azok az unitárius egyházi (szak)könyvek, amelyek örömeinkre, egyre nagyobb számban jelennek meg, de amelyekhez olykor meglehetősen nehézkes és költséges hozzájutni. Idővel, kedvvel, szakértelemmel s türelemmel sem rendelkezik minden unitárius hívő embertársunk, Atyánkfia ezek elolvasásához. Kellenek tehát az olyan lapok, mint az Unitárius Élet, hogy jól szerkesztett, tartalmas, színvonalas és olvasmányos írásaival orvosolja, pótolja a hit- és egyházközségi élet hiányosságait.” (Kálnoki Kiss Tamás)

„Az Unitárius Élet a Magyarországi Unitárius Egyház egyetlen hivatalos lapja, amelyben vissza kell tükröződnie életünknek, tevékenységünknek. Most, hogy kivitelben, reméljük, hogy tartalomban is megújult formában jut el a lap az Olvasóhoz, nem hirdetünk hangzatos programot. Mi a munkára vállalkozunk, hogy a Tisztelt Olvasó által hozzánk el-

juttatott anyagot összegyűjtjük, feldolgozzuk, és próbáljuk úgy egységes egésszé szerkeszteni, hogy a fentebb említett cél, az egyházi élet hű tükre legyen és az olvasók körében érdeklődést keltsen.” (Balácsi László)

Az előttünk álló esztendőben, majd az elkövetkezendőkben is, meg szeretnénk tartani mindazokat az elveket, amelyek a múltban jóknak bizonyultak. Ám nem elég csak valamit megtartani. Mai világunkat a folyamatos fejlődés jellemzi. Már az is, ha valaki egy helyben áll, lemaradást jelent.

Új lehetőségek és megoldások után kutatunk. Ebben az évben gyarapszik szerkesztőbizottságunk két szakemberrel: *Horn Ildikóval* és *Gazdag Árpáddal*, akik ebben a megújult számunkban bemutatkoznak. Új rovatokat fogunk bevezetni, többek között olyan beszámolókat tervezünk közölni, amelyek olvasóink és híveink körében végzett szociológiai felméréseket tartalmaznak, még életszerűbbé téve lapunkat.

A 2010-es esztendő Dávid Ferenc egyházalapítónk születésének 500. éves évfordulója. Történeszek által is vitatott, mikor született – 1510 és 1520 közötti időszakot felelve – mert a korabeli dokumentumok elvesztek. Ami biztos az az, hogy 1910-ben egyházunk nagy ünnepséget rendezett a 400. születési évfordulón.

Ma már egy interaktív kommunikációs világban élünk. Bárki írhat, szerkeszthet, létrehozhat internetes blogot, naplót, hozzászólhat bármihez. Az Unitárius Élet folyóiratunknak is van internetes, online formája. Oda is várjuk a megjegyzéseket, hozzászólásokat. És szerkesszük együtt a nyomtatott változatot is!

Dávid Ferenc korában hitvitákat rendeztek ahhoz, hogy bevonják a híveket is az egyház és a hitelvek kifejtésének vérkeringésébe. Napjainkban a párbeszéd és a közös együttműködés közepette tudjuk modernné, aktuálissá és időszerűvé tenni vallásunkat.

szerkesztőbizottság

UNITÁRIUS ÉLET • A MAGYARORSZÁGI UNITÁRIUS EGYHÁZ LAPJA

Megbízott szerkesztők:

**Balácsi László, Gazdag Árpád,
Dr. Horn Ildikó, Kászoni József**

Szerkesztőség címe:

1055 Budapest, Nagy Ignác utca 2–4.

Telefon/fax: 311-2801

Internet: <http://unitarius.lap.hu>

Terjeszti a

Magyarországi Unitárius Egyház.

Felelős kiadó:

Magyarországi Unitárius

Egyház

Index: 25 842

Megjelenik kéthavonta.

Nyomdai munkák:

Opticult Bt.

ETO-Print Nyomdaipari Kft.

HU ISSN 0133-1272

Előfizethető:

A lelkészi hivatalokban (Budapesten és vidéken) vagy befizetési csekken.

Bankszámlaszám:

11713005-20011631

Egyes szám ára: 400 Ft

Évi előfizetési díj: 2400 Ft

A Magyarországi Unitárius

Egyház internetcíme:

www.unitarius.hu

<http://unitarius.lap.hu>

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

A folyóiratban megjelenő írások nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség álláspontját.

Következő lapzártá:

2010. április 10.

CSODÁLATBÓL GYŰLÖLETBE

OLVASMÁNY: LK 4, 21-30 TEXTUS: LK 4, 21

Kászoni József

A ma egy heti bibliai szakasz folytatásával kezdjük a mai istentiszteletünket. Arról beszéltem ma egy hete, hogy Jézus Isten lelkének erejével ment vissza szülőföldjére Názáretbe tanítani. Ahogy a zsinagógába ért Ézsaiás próféta könyvéből olvasott fel:

- „Az Úrnak lelke van énrajtam, mivel felkent engem,
- Hogy evangéliumot hirdessek a szegényeknek,
- Azért küldött el, hogy szabadulást hirdessek a foglyoknak,
- Hogy szabadon bocsássam az elnyomottakat,
- Hirdessem az Úrnak kedves esztendejét.”
(Lk 4, 18-19),

majd ezt magyarázta.

És innen folytatnám ma egy hete megkezdett elmélkedésemet. Az első bibliai verse ennek a mai szakasznak, ami textusunk is, így hangzik: „Mindnyájan egyetértettek vele, és **elcsodálkoztak** azon, ahogy a kegyelem ígét hirdeti.” (Lk 4, 21.) És itt álljunk meg egy pillanatra. Gondoljunk abba, hogy:

1. A csodálat, amiről itt szó van, gyorsan átcsaphat gyűlöletbe. Valljuk be magunknak, hogy **megdöbbenő tapasztalat** ez. Szavaink nyomán elmúlhat a csodálat, és a legmélyebb gyűlölet léphet a helyébe hallgatóságunk részéről. Politikán és dogmatikán gyorsan és alaposan össze lehet veszni. Ha e két tárgyban megsértjük valakinek a **meggyőződését, a felfogását** – megtapasztalhatjuk, hogy azt az igazságot, amit Jézus szülőfalujában, Názáretben átélt: „Mindnyájan csodálták szavait, amelyek kedvesen ömlöttek szájából.” (Lk 4, 22)

Aztán csodálatuk hirtelen csapott át gyűlöletbe, mert egy adott pillanattól nem Jézus szavait figyelték, hanem saját vallásos felfogásukat, elképzelésüket védelmezték, és mindezt indulattal felfokozottan tették.

2. A második alapigazságot ezzel kapcsolatban fogalmazzuk meg – a hallottak tapasztalata alapján így: *a honfitársak nehezen viselik el földijeiket, ha azok kiemelkednek az átlagból.*

Pedig az elismerés és a büszkeség lenne az igazi megoldás, ha valaki kiemelkedik övéi köréből tehetségével, tudásával, szorgalmával. De – és ezt mi magyarok nagyon jól tudjuk – nem ez az általános. Az *irigység, a megvetés, a gyűlölet, a megszólás* gyakrabban megjelenik ilyenkor,

mint a csodálat. (Lásd Fodor Sándor *Tűzoltózenekar* című könyvében **A hűtlen** c. írást).

Pedig ha helyén lenne az önismeretünk és a szívünk, gondoljunk bele mekkora öröm lenne osztozni annak örömeiben, eredményeiben, aki kiemelkedik közülünk, és az átlag fölé tud fejlődni.

Amíg *megvetés, irigység, kitaszítás* lesz szellemi nagyjaink iránti érzésünk, magatartásunk, addig biztos nem lesz *felemelkedés, megújulás, lelki ébredés*. Pedig erre az elmúlt közel egy évtized óta igencsak nagy szükségünk lenne.

3. Jézus bizonyította hallgatóinak, hogy az üdvösség nem csupán egy népnek szól.

A názáretiek szíve akkor telt meg gyűlölettel, amikor Jézus példákat mondott arról, hogy a prófétáknak nem csak a saját nemzetükhöz volt küldetésük, hanem minden néphez, még a zsidók által pogányoknak tartottakhoz is.

Jézus későbbi tanításaiban is többször dicsérte a pogányokat, vagy pl. a zsidók által megvetett szamaritánusokat.

- „Asszony, nagy a te hited.” Mondta Jézus a sziro-föníciai asszonynak (Mt 15, 21-28)

- „Mondom nektek, nem találtam ekkora hitet Izraelben.” Mondta Jézus a kapernaumi századosról (Lk 7, 1-10)

- A gyűlöletes szamaritánusok közül az egyiket, az irgalmas szamaritánust meg egyenesen példának állította. Lk 10, 25-37

- A szamáriai asszonnyal való beszélgetés után nagy hatással prédikált a városukban. (Jn 4, 7-42)

4. A próféta saját hazájában, az övéi között eredménytelen.

Az lenne logikus, ha a mieink körében, ahol megbecsülnek, elfogadnak, ismernek – ott ér-nénk el a legnagyobb eredményeket. Mégsem így van. Miért?

- Mert *túlságosan közről látják gyarlóságunkat?*

- Nem veszik észre, nem akarják észrevenni *szellemi, lelki növekedésünket?*

- A *sorból való kilógásnak tartják eredményeinket, fejlődésünket?*

- Régi *énünket* szívesebben látják, látnák, mint az újat?

• *Túl közletről nem látni, nem érzékelni a nagyságot, az elkötelezést?*

• *Kellemetlen, ha valaki szavaival, életével változásra, megtérésre buzdít?*

Megannyi kérdés, amire jó volna megadni nekünk a választ. Akik ma itt vagyunk ezen elmélkedünk, ezeket a szavakat hallgatjuk.

5. Bármennyire is hihetetlennek tűnik, de higgyétek el tapasztalatból mondom, van amikor az igehirdetés gyűlöletet ébreszt.

Mert akit az igazság eltalál, az valahogy *megváltozik, vagy megharagszik*. Aki nem változni akar, azt hiszi, hogy kiprédikálták, megalázták, lejáratták.

Hányszor kellett hallanom székelyföldi tevékenységem alatt azt a megállapítást egyes híveim részéről, akiknek haragosa volt: tiszteletes úr jól megmondta mai prédikációjában a komárnak, amit pedig nekem kellett volna rég elmondanom. Gratulálok! Érdekes a negatívu-

mot nem vette az ilyen ember soha magára, mindig csak másra tartotta azt érvényesnek.

Sok esetben pedig csak annyi történt, hogy egy nyilvánvaló igazság jól eltalálta némelyik hallgató lényé legmélyét.

Kézenfekvő lenne megszívlelni, megtartani mindezt, de kivagyiságból vagy gőgből azt az illető elutasítja, és az igazságot kimondó embert teszi meg bűnbaknak, megvetendőnek, gyűlölködőnek. Így lesz sokak számára az igazság kárhózzátá.

De a mi lelkészi, prédikátori, papi életünk már ilyen, hogy az ígét akkor is hirdetni kell, ha annak ilyen eredménye lesz, mint amiről az imént beszéltem. Már csak azért is, mert ilyenkor nem az igehirdető a hibás, mint ahogy Jézus sem volt az abban, ahogyan prédikált, amint beszélt.

Ámen.

EGYHÁZI HÍREK

Jegyzőkönyvi kivonat a 2010. február 6-i tanácskozásról

A Magyarországi Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa a 2009. november 7-én tartott ülésén elhatározta, hogy 2010. február 6-ra zsinatot hív össze az Egyházi Képviselő Tanács ülésén felvett jegyzőkönyv 20. pontjában rögzített határozat értelmében. Az Alaptörvény előírásának megfelelően ez az összehívás meg is történt, a tárgysorozat pontjai közé felvéve a határidő betartásával beérkezett beadványokat is. A Főhatóság elvégezte a mandátumvizsgálatot is, hogy a zsinatra csak a jegyzőkönyvileg igazolt képviselők kapjanak meghívást.

A zsinatot sokszor kemény hangon megfogalmazott véleménynyilvánítások előzték meg. Mindkét fél: az erdélyi anyaegyházzal való egyesítést célul kitűző csoport, annak eljárásával szemben kifogásokat felhozó tagok leírták levelezésben és a meghívó tárgysorozatába felvett beadványokban véleményüket, elképzeléseiket. Az 52 zsinati tanácsos közül 29-en jelentek meg, így a zsinat határozatképtelen volt. A megjelent zsinati tagok úgy döntöttek, hogy konzultatív testületként elvégzik azt a munkát, amiről a meghívó szólt. A megjelent 29 zsinati tag elfogadta vagy elutasította a tárgysorozatban felvett beadványok, megtárgyalni való egyikét másikat. Részletesen megtekinthető a

konzultatív tárgyalásról készített emlékeztetőben!

Elekes Botond főgondnok többször is hangsúlyozta, hogy kizárólag az eltervezett napirendekről való konzultatív tanácskozás folyik. A jelenlévő zsinati tagok napirend előtt meghallgatták Lőrinczy Zsolt tanácsos írásban rögzített, és felolvasott gondolatait:

Főtisztelendő Zsinat! Kedves Vendégeink!

Az elmúlt két-három hétben sokszor visszasírtam az internet nélküli boldog békeidőket. Tudom, nem az internet a hibás, hanem mi, gyarló emberek, de a levelező fórumok, hírportálok nélkül talán elkerülhettük volna ezt a szégyellnivaló belháborút. (Tisztelet a józan hangú hozzászólóknak). Megtörtént dolgokon változtatni nem tudunk, de remélem a tanulságokat levonva a mai megbeszélésen mindenki a helyhez és alkalomhoz méltó módon fejt ki álláspontját.

Zsinatunk legfontosabb napirendi pontja az Egyházi Képviselő Tanács 2009. november 7-én tartott ülése 20/2009 számú jegyzőkönyvi határozatának megtárgyalása, azaz a Magyarországi Unitárius Egyház és az Erdélyi Unitárius Egyház egyesítésének kérdése.

Vitatkozhatunk az előzményekről, például az EKT határozat meghozatalának alaptörvény ellenességén, de ebben a kérdésben pro és kontra kifejtették véleményüket Dr. Gacsályi Csaba és Dr. Lőrincz Ernő ügyvéd urak is. Éppen az ő ellentétes véleményük mutatja, óriási egyeztető munka vár ránk. Vitatkozhatnánk arról is, hogy kellőképpen elő volt-e készítve ennek a nagy horderejű, unitárius jövőnk meghatározó kérdésnek a napirendre tűzése. Feltehetjük a kérdést, hogy jót tettünk-e az ügynek azzal, hogy a sajtó, rádió és minden hírterjesztő fórum beharangozta Zsinatunk célját, nagy figyelmet irányítva tanácskozásunkra.

Azt ajánlom, legyen vége a vitának. A Magyarországi Unitárius Egyház önálló püspökségének védelmezői olvassák el most, ha még nem olvasták Dr. Barabássy Sándor határozati javaslatok formájában közölt történelmi áttekintését a MUE (1968–1971) önállósulásáról és gondolkodjanak el azon, vajon az általuk fenntartandónak minősített szervezet – alaptörvényestül – megérdemli-e támogatásukat.

Egyesület akarók és egyesület ellenzők egyaránt értsük meg, hogy ebben a kérdésben egy-két szavazatnyi különbséggel hozott határozat: SZÉGYEN. Sajnos nem térhetünk vissza a november 7-e előtti időkhöz, hogy alaposabb előkészítéssel, tárgyalásokkal készítsük elő a Zsinatot. Így aztán mindnyájunknak csak azt tudom javasolni, hogy hagyjuk a haragot, meg a büszkeséget és szavazzunk IGEN-nel. Minél több NEM szavazat születik, annál nagyobb a presztízavesztésünk. Nem a Főgondnok úr vagy a Főjegyző úr presztízisére gondolok, hanem a Magyarországi Unitárius Egyházéra és sajnos az Erdélyi Unitárius Egyházéra is!

Jó hírnevünket, ami még van, a NEM szavazatok győzelme esetén (Isten őrizz!) nincs az a püspök, aki helyre tudná állítani, nem is beszélve arról, hogy a „történelmi” jelző utáni vágyunk örökösen vágy maradna. Apropos, „püspök”! A magyarországi püspökségre jogosult legesélyesebb lelkészeink nem pályáznának a püspökségre, más pedig aligha kapna bizalmat.

Mindent egybevetve az egyesülés felé vezető utak közül a leggyöröngyösebbet választottuk, de szerintem még sincs visszaút. Egyházi vezetőinktől elvárnám, hogy vallják be, tévedtek, amikor a gyors egyesülés reményében bizony nem minden döntésük előtt tanulmányozták Alaptörvényünket. Egy ilyen beismeréssel megkönnyítenék a másképp gondolkodók vélemény változtatását és főleg megelőzhetnék, hogy a „törvényesség mindenek felett” szemlélet esetleg egyházunk, vallásunk lejárátását szolgáló perekhez vezessen. A gödröket be kell temetnünk, a keresztény SZERETET jegyében össze kell fog-

nunk és kéz a kézben haladnunk erdélyi testvéreink felé. Az egyesülést eddig ellenzők most IGEN szavazatukkal a folyamat erkölcsi győztesei lehetnek.

Befejezésül arra kérem egyházi vezetőinket, hogy a jövőben az eddigieknél sokkal jobban vi-
gyázzanak minden lépésükre, tiszteljék Alaptörvényünket, bármennyire közelinek is tűnik érvénytelenítése, mert nem lehet a végtelenségig arra hivatkozni, hogy „a Zsinat mindent magához vonhat”. Segítsék elő egy olyan szakértőkből álló BIZOTTSÁG létrehozását, amelyik mindannyiunk bizalmát elnyerheti, és tegyék lehetővé a bizottság független munkáját az óhajtott egységes MAGYAR UNITÁRIUS EGYHÁZ létrehozása érdekében.

Bízunk, hinnünk kell abban, hogy az egyetemes unitarizmus javát, erősödését szolgálja az egyesülés. A magyarországi unitárius életből eltűnnek a székértáborok, nálunk is kialakul az egység. Ehhez azonban akarat, türelem, megértés, Dávid Ferenc-i tolerancia, és mindenek előtt SZERETET kell.

Az Erdélyi Unitárius Egyház vezetőitől a továbbiakban sokkal egyértelműbb szakmai és erkölcsi támogatást várunk.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

(Felolvasva, még mielőtt megállapítottuk volna a Zsinat határozatképtelenségét.)

A meghívó 4. pontjában található, a több mint 20 zsinati tag előterjesztését, annak határozati javaslatát a 29 jelenlévő zsinati tag egyhangúlag elfogadta.

Határozati javaslat

A Zsinat, mint a Magyarországi Unitárius Egyház legfőbb törvényhozó szerve (Alaptörvény 120. §), kizárólagos törvényalkotási és -módosítási jogával élve (6.§), a Főtisztelendő Rázmány Csaba püspök úr halálával megüresedett püspöki tisztség betöltésével kapcsolatban az alábbiak szerint határoz:

1. Az Alaptörvény 160.§ (5) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a Zsinat tudomásul veszi, hogy a püspök halálát követő három hónapon belül az Egyházi Képviselő Tanács (EKT) – egyházpolitikai és egyházigazgatási szempontokra tekintettel – nem hívta össze a püspökválasztó rendkívüli zsinatot. A tudomásulvétel egyben azt jelenti, hogy a Zsinat – mint a legfelsőbb felügyeleti és ellenőrzési jogosítványok birtokosa – az EKT-t a mulasztás vétsége alól felmenti, valamint minden további, ezzel kapcsolatos jogorvoslat, illetve vizsgálat okafogyott lehetőségét kizárja.

2. Tekintettel a 2011. évi rendes és teljes tisztújítás közeli időpontjára, valamint az Erdélyi Unitárius Egyházzal tervezett és a 2009. november 7-i EKT ülés által javasolt egyesülésre, a testület nem tart rendkívüli püspökválasztó zsinati ülést és nem választ új püspököt.

3. A megüresedett püspöki tisztség ellátásával, teljes püspöki jogkörrel a Zsinat Balácsi László főjegyzőt bízta meg az Alaptörvény 166.§ (1) bekezdése értelmében.

A Magyarországi Unitárius Egyház Zsinata az Egyházi Képviselő Tanács 2009. november 7-én hozott döntésével kapcsolatban az alábbi határozatot hozza:

1. A Zsinat az EKT határozatát megerősíti és támogatja az Erdélyi Unitárius Egyház és a Magyarországi Unitárius Egyház szervezeti egyesítésére tett javaslatot, melynek eredményeként a magyarországi unitárius közösség önálló, teljes vagyoni-gazdasági-pénzügyi autonómiával rendelkező szervezeti egységként integrálódik az egységes Magyar Unitárius Egyházba.

2. A Zsinat felhatalmazza az Elnökséget, hogy a Magyarországi Unitárius Egyház képviseletében teljes körű mandátummal az Erdélyi Unitárius Egyház képviselőivel közösen dolgozza ki az egyesülés részleteit és menetrendjét.

3. A Magyarországi Unitárius Egyház Elnöksége háromhavonta tájékoztassa az Egyházi Képviselő Tanácsot az egyesülés megvalósításának folyamatáról és eredményeiről. Az Elnökség az Erdélyi Unitárius Egyház képviselőivel közösen kidolgozott, év közben elkészült tartalmakat jóváhagyás céljából terjessze az Egyházi Képviselő Tanács elé.

4. Az Egyházi Képviselő Tanács az egyesülés megvalósítására vonatkozó részletes és végleges javaslatot, illetve az arra irányuló konkrét határozatokat, illetve jóváhagyandó dokumentumokat terjessze a Zsinat elé a végleges döntés meghozatala érdekében, legkésőbb 2010. december 5-éig.

A Barabássy Sándor által előterjesztett beadványt 1 nem szavazat mellett 28 igen-nel szavazták meg a jelenlévők:

1. A jelenlévő zsinati képviselők kinyilvánítják, hogy az 1968. augusztus 21-én a Deák téri evangélikus templomban tartott első magyarországi unitárius zsinat, amelyik az Állami Egyházügyi Hivatal segítségével jött létre, a kommunista kormány támogatása mellett és a hívek, világiak megkérdése nélkül kimondta az Erdélyi Anyaegyházról való elszakadást, po-

litikai nyomás alatti, legitimnek nem tekinthető tett volt.

2. A jelenlévő zsinati képviselők kinyilvánítják, hogy az Európai Unióban egyesülő magyar nemzet unitárius tagjai számára véget ért a kényszerű, külső nyomásra és befolyásra bekövetkezett egyházszakadás és eljött a történelmi pillanat a Magyar Unitárius Egyház legitim egységének helyreállítására.

A Balácsi László főjegyző által készített beszámolót a 2007. és 2008. évről 1 tartózkodás mellett 28 igen szavazattal találta a jelenlévő tagság megtárgyalásra alkalmasnak, de a következő zsinaton kell végső döntést hozni annak elfogadásáról.

A Nagy Ignác utcai ingatlan visszakapott 49%-áról szóló tájékoztatást egyhangúlag fogadták el a jelenlévők.

A Dr. Murvay Sámuel tiszteletbeli főgondnok beszámolójával és kitüntetésével kapcsolatos tárgysorozati pontot szintén 1 tartózkodás mellett 28 igen szavazattal fogadták el a megjelent tanácsosok.

A főjegyzői teendők ellátására történő választást egyhangúlag a következő EKT elé utalták a jelenlévők. Az úgynevezett 8-ak, 9-ek által jegyzett beadványt 3 tartózkodás mellett 26 igen szavazattal tűzte napirendre a jelenlévő tagság. Elekes Botond főgondnok felolvasta a határozati javaslatukat, amit a jelenlévők egyhangúlag elutasítottak. Ugyancsak egyhangúlag utasította el a 29 jelenlévő zsinati tag a Bartók Béla Egyházközség, a 2009. november 7-i Egyházi Képviselő Tanács összehívása, határozati javaslata ellen benyújtott felfolyamodását. A meghívóban található többi beadványt a jelenlévők nem tűzték napirendre.

A jelenlévő zsinati tagok a napi munkájukról az alábbi közös nyilatkozatot adták ki :

Nyilatkozat

A Magyarországi Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa határozata értelmében az Elnökség 2010. február 6-ra Zsinatot hívott össze. A zsinat 52 tagja közül 29 személy jelent meg, ezért a Zsinat nem tudott megalakulni. A távollévő 23 főből csak 5 fő mentette ki magát hivatalosan.

A jelenlévő zsinati tagok úgy döntöttek, hogy együtt maradnak, és a zsinat tervezett napirendi pontjait megvitatva közös állásfoglalást alakítanak ki.

Az Erdélyi Unitárius Egyház részéről a tanácskozáson jelen volt főtisztelendő Bálint

Benczédi Ferenc püspök úr és Nagy László főjegyző úr.

A jelenlévő zsinati tagok tájékoztatást adtak a Magyarországi Unitárius Egyház egyházközsegeinek az Elnökség előterjesztésével és annak határozati pontjaival kapcsolatos állásfoglalásról. A tizenegy egyházközsegből kilenc közgyűlése, illetve presbitériuma egyhangúlag az Erdélyi Unitárius Egyházzal történő egyesülés mellett foglalt állást, támogatva a feltételek tisztázására vonatkozó egyeztetések megkezdését. A zsinati határozati javaslat szerint a feltételek tisztázását követően a Zsinat kell, hogy az egyesülésről a végleges döntést meghozza.

A jelenlévő zsinati tagok elutasították azon felfolyamodványban foglaltakat, amely beadvány az Egyházi Képviselő Tanács 2009. november 7-i ülését, és ennek alapján a Zsinat összehívását törvénytelennek tekinti.

A jelenlévő zsinati tagok úgy döntöttek, hogy a távollévőkkel folytatni kívánják az egyesüléssel kapcsolatos párbeszédet és e célból egy hónapon belül kerekasztal-megbeszélést hívnak össze, majd záros határidőn belül egy újabb zsinati ülés összehívását kezdeményezik. Amennyiben a MUE tagságának és az egyházközsegeknek meghatározó többsége az egyesülési fo-

lyamat feltételeinek tisztázása mellett foglal állást, úgy ezt a folyamatot nem szabad megállítani. A párbeszéd folytatása mellett szól az egyház iránti felelősségünk, a zsinati esküben vállalt kötelezettségünk.

Budapest, 2010. február 6.

A tanácskozáson részt vevő zsinati tagok

A jelenlévő 28 tag javasolja, hogy az elnökségi munka jobb menetele érdekében az Elnökség kooptálja Kászoni József lelkészt Kelemen Attila, a Heltai Kft. ügyvezető igazgatójának 2005-ben történt kooptálásához hasonlóan, ugyanazon jogállással. Kászoni József így részt fog venni a következő elnökségi ülésen tanácskozási és szavazati joggal.

A Dr. Murvay Sámuel tiszteletbeli főgondnok kitüntetésével kapcsolatban Szent-Iványi Ilona tanácsos kéri a jelenlévőket, hogy zsinati felhatalmazás nélkül adhassa át a kitüntetést Elekes Botond főgondnok és Balázsi László főjegyző Dr. Murvay Sámuelnek, betegségére és előrehaladott korára való tekintettel. A jelenlévők egyhangúlag elfogadták a javaslatot. Balázsi László főjegyző az elkészült Laudációból részleteket olvasott fel.

Laudáció

**Dr. Murvay Sámuelnek,
a Magyarországi Unitárius Egyház tiszteletbeli főgondnokának
az egyház legmagasabb díjával, a Szervét Mihály-díjjal való kitüntetésén**

*„Mindent megpróbáljatok, ami jó, azt megtartsátok!”
(I. Thess. 5:21)*

Vannak emberek, akik életük alkonyán kapják meg azt az elégtételt, amivel azt ismerik el róluk, hogy egész életükben jó és igaz ügyért küzdöttek. És azért boldogok, megelégedettek, mert nem azért tették rá életüket eszményeik megvalósítására, hogy elismeréseket kapjanak, hanem az eszme győzelméért.

Dr. Murvay Sámuel, mint a hazai unitáriusok legnagyobb része, Erdélyben, annak egyik legszebb részén született, a Hargita megyei Újszékely kisközségben, 1920-ban, tehetős, ősrégi unitárius családban. Egyértelmű volt, hogy iskoláit a híres Székelykeresztúri Unitárius Főgimnáziumban végezte. Majd a Kolozsvári Egyetemen jogi és államtudományi doktorátust szerzett. Katonaság és hadifogság szakította meg életpályáját. A fogságból 1946-ban megszökve borzalmas állapotok várták itthon, mert az új hódítók, mint mindenhol, őket is kifosztották, mindenüket elvitték. Édesanyjával megkezdte a gazdaság helyreállítását.

A következő évben bátyja hazatért az angol hadifogságból, akinek átadta a gazdaság vezetését, és a jogi pályán helyezkedett el. 1955-ig Marosvásárhelyen törvényszéki bíróként dolgozott. Ártatlanul meghurcolt 22 tanár felmentéséért nemkívánatos lett és lemondott bírói tisztéről. 33 évig szintén Marosvásárhelyen ügyvédként dolgozott. Mindig szoros kapcsolatot tartott fenn egyházával. Jogi ügyekben segítette a kolozsvári püspökséget. 18 éven keresztül a Marosi Egyházkör felügyelő gondnoka volt, egészen 1988-ig, amikor családi okok miatt áttelepedett az Anyaországba. Erdélyben a körüli vizitációk rendszeres résztvevője volt, ismerte a lelkészi családok és gyülekezeteik életét. Igyekezett a más felekezetűekkel jó viszonyt ápolni, főként a katolikus Márton Áron püspökkel. Ügyvédi munkájával segítette azokat, akiket jogtalanul hurcoltak meg. Két alkalommal őt is letartóztatták, de nem találtak rajta fogást, így hazaengedték.

Az Anyaországban kitelepedésük után azonnal bekapcsolódott az egyházi munkába. Az 1994-ben tartott Zsinat főgondnökká választotta. Rengeteg munka várt rá. Az egyházi élet minden területén volt mit helyrehozni, újítani, rendbe tenni. Hatósági, hivatali szervekkel és testvéregyházakkal jó kapcsolatokat teremtett. Oroszlánrésze volt az államtól visszakapott Nagy Ignác utcai ingatlan 51%-nak rendezésében, valamint a 49% épületrész visszaszerzésének elindításában. Jogi és történelmi tények, adatok felsorakoztatásával beadványok tucatjait szerkesztette nagy hozzáértéssel, mind az említett 49%, mind pedig a Hőgyes Endre utcai ingatlan visszaszerzése érdekében. A Hőgyes Endre utcai ingatlan esetében a remény maradt, de a Nagy Ignác utcai esetében 2000-ben megszületett a visszaadási törvény. Aztán évekre elhúzódott minden, hogy most, 2009 karácsonya előtt, az unokaöccse, Elekes Botond főgondnoksága alatt megszülessen a birtokbadaadási rendelet, és kezdődhessen a tulajdonjogi bejegyzés.

Egyháza, családja mellett örök szerelme maradt Erdély, a szülőföld. Több, az erdélyieket, székelyföldieket összefogó, támogató szervezet vezetője is volt. Főgondnoksága a 2001. évi zsinati választásokig tartott. Az ingatlanrendezés,

az egyházi rend megteremtése mellett soha nem szűnt meg azért dolgozni, hogy a Trianon által szétszakított unitárius egyház egysége újra helyreálljon. Közel az idő, hogy ez az álma is teljesüljön. Beadványa végén is szeretettel üzeni: „A Zsinaton – legalább lélekben – én is jelen leszek, és kérem egy örök Istenünket, áldja meg drága Egyházunkat, annak minden jelen és jövő tagját az egész világ magyarságával együtt. Ámen. Eger, 2010. január 15.” Köszönet az életéért!

A Magyarországi Unitárius Egyház Elnökségének javaslatára a Magyarországi Unitárius Egyház Zsinatán megjelent 29 tag Dr. Murvay Sámuel tiszteletbeli főgondnoknak egyházunk legmagasabb elismerését, a Szervét Mihály-díjat és a vele járó oklevelet adja az egyház és az összmagyarság érdekében végzett önzetlen, hűséges és kitartó munkájáért. Egyben kéri Isten áldását további életére és családjára életére, hogy tudja hordozni keresztjét jézusi türelemmel.

Budapest, 2010. február 6.

Balázsi László

egyházi főjegyző,
püspökhelyettes

Elekes Botond

egyházi főgondnok

A jegyzőkönyvet összeállította:
Balázsi László

Kereszténység és kultúra

Megemlékezés Március 15-ről

Múltunk Idézésekor át kell hangolódni az 1848-as eseményekre, mikor népünk akkori fiai nem csak anyagiakat, hanem életüket is feláldozták a haza oltárán „jó szívvel és ingyen”. Isten akaratából egy olyan évet értünk meg, melyben a jelzett események 150. évfordulója alkalmából ünnepelhetünk. Ennek ismeretében nézzünk bele a „Népek tavaszának” forradalmi eseményeibe.

Tudni kell, hogy két fontos személy létezett az akkori eseményekben: az egyik a barikádon, vagy a harcmezőn, a másik pedig, aki ünnepelte a forradalmat. Nekünk ma az a feladatunk, hogy fejet hajtsunk a hősök előtt, és tiszta szívvel maradjunk meg a világ ünneplői között.

A szabadságharc eseményei 1848. január 12-én Itáliában indultak el, mikor Palermóban kitört a forradalom. Miután térdre kényszerítették a nápolyi királyt, kiszabadították a politikai foglyokat. A vezetést nyomban egy ideiglenes kormány vette át, ami életre is hívta a demokratikus alkotmányt.

A következő hónapban már Franciaországra is áttért a forradalom, de ott a királyi kormány a tüntető tömegbe lövetett, mikor többen megsebesültek és meghaltak. Párizsban 1500 barikádot emeltek a forradalmárok s minden fontosabb stratégiai pontot: kaszárnját, fegyverraktárt, de magát a királyi palotát is elfoglalták. Itt is ideiglenes kormány alakult, ami a tömeg nyomására kimondta a monarchia megdöntését és kikiáltotta a Köztársaságot.

Márciusban már Bajorországban is mozgalmak robbantak ki. Kilenc nap múlva Bécsre is áttért a forradalom. Metternich birodalmi kancellár lemondott, Ferdinánd császár pedig alkotmányt és saját sajtószabadságot ígért.

Már a párizsi események hatására Kossuth Lajos megfogalmazta és előterjesztette javaslatait egy új, felelős kormány megalakítása érdekében. Ebből a beszédből lesz majd a híres 12 pont:

1. Kívánjuk a sajtó szabadságát, a cenzúra eltörlését.

Magyarország és Erdély egyesülésének allegóriája
(Tyroler József metszete, 1848.)

2. Felelős minisztériumot Budapesten.
3. Évenkénti országgyűlést Pesten.
4. Törvény előtti egyenlőséget polgári és valósi tekintetben.
5. Nemzeti őrsereget.
6. Közös teherviselés.
7. Urbéri viszonyok megszüntetése.
8. Esküdtszék, képviselő egyenlőség alapján.
9. Nemzeti bank.
10. Katonaság esküdjék meg az Alkotmányra, magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a külföldieket vigyék el tőlünk.
11. Politikai status foglyok szabadon bocsátassanak.
12. Unió.

Az új hang hatással volt, hiszen a magyar felsőtábla éppen a bécsi forradalom hatására elfogadta a fenti javaslatot, és március 15-én Pesten is kitör a forradalom, és győz. A márciusi ifjak kezdeményezésére kinyomtatták a 12 pontot és szavalták Petőfi Sándor Nemzeti dal-át. A délutáni órákban már 10 000 ember gyűlt össze a Nemzeti Múzeum előtt, akik a forradalom szellemétől átlelkésülve hallgatták a forradalmi követeléseket. A helytartó tanács és a hadparancsnokság is meghátrált, és így sikerült kiszabadítani a Budán raboskodó Táncsics Mihályt. Gr. Batthányi Lajos külön magyar kormányt alakított. Március 20-án az erdélyi liberális ellenzék kezdeményezésére megegyezés született arra vonatkozóan, hogy Erdély Magyarországgal való egyesítése céljából országgyűlést hívnak össze. Az erdélyi vármegyék és székek: Marosvásárhely, Temesvár, Déva, Nagyenyed, Fogaras, Alsó-Fehér vármegye, Udvarhelyszék a gyűléseken üdvözlék a forradalmat és a 12 pontot, de a román vezetők is a társadalmi és nemzeti átalakulás kezdetét látták a forradalomban.

Egy Budán napvilágot látott névtelen röpirat éppen arra mutatott rá, hogy Erdélynek Magyarországgal való egyesülése az erdélyi románoknak is javukra válna, mert Magyarországon már „feljött az igazság és a szabadság napja”, itt már nincsenek „sem jobbágyok, sem nemesek, nincsenek sem urak, sem szolgák”, de csak az egyesülés megvalósulása esetén lesz így Erdélyben is. Az erdélyi románok Brassói Kiáltványa reménységgel fogadta az uniót, hiszen ettől éppen a zsarnoki törvények megszüntetését remélte. Ezzel szemben azonban Simion Barnut visszautasította az uniót, de annak tárgyalását a román nagygyűlésre bízta. A kiáltványt azonban ő is széles körben elterjesztette.

Az új kormány az új utakra lépő országban megkezdődtek a munkásmozgalmak: céhlegényekkel, nyomdászokkal, proletárokkal, de parasztmozgalmakkal is találkozunk, melyek arra irányultak, hogy kitágítsák a jobbágy-felszabadítás körét. Fontos helyet foglal el azonban az együtt élő nemzetiség ilyen irányú mozgalmak is, hiszen mindannyian nagy várakozással tekintettek a változások elé.

A Batthányi-kormány május 12-én még határozottan elutasította egy önálló magyar hadsereg megeremtését, de 15-én kimondta egy 10 000 főnyi reguláris sereg létrehozását, amit toborzás útján valósítottak meg. A fegyverforgásra nagyobb számban a szegény parasztok, falusi nincstelenek, de olyanok is vállalkoztak, akik egyszerűen a munkanélküliség elől menekültek, de sok esetben áldozatkészségből, önként is jelentkeztek: munkások és értelmiségiek is.

Az első honvéddzászlóalj megalakulása nem csak a forradalom katonai helyzetére hatott jótékonyan, hanem a forradalom állásait gazdasági téren is igyekezett megszilárdítani. Az új alakulatok igényei lehetővé tették, hogy iparágak egész sora komoly tevékenységekbe kezdessen. Ennek a nagy seregnek azonban komoly kiadásai fedezésére a kincstár nem volt képes, ezért a közvéleményhez fordult ismét Kossuth Lajos, abban a reményben, hogy sikerül összegyűjtenie egy új magyar bankjegy fedezetét.

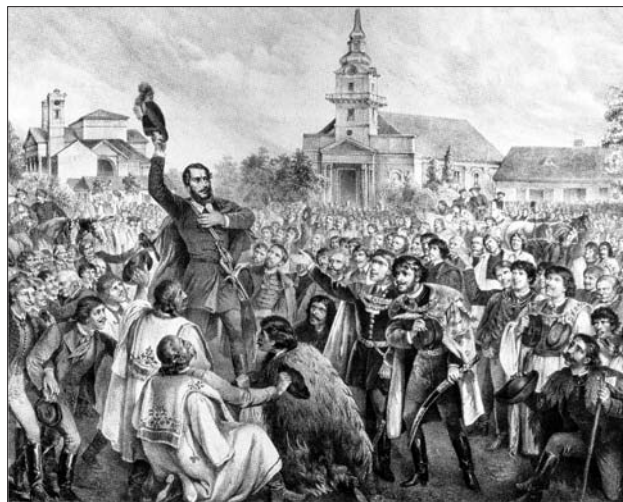
Az a forradalom, amely megjelenése óta sikert sikerre halmozott, egyszerre megtorpant, hiszen ellenforradalmi fordulat következett, amikor az udvar közvetlen támadásra indult Magyarország ellen. A forradalmi erők minden erejükkel, tehetségükkel igyekeztek megakadályozni a harc kirobbanását, de mivel újabb alárendeltséget nem voltak képesek elviselni, így meg kellett indítaniuk az önvédelmi harcot.

A szeptemberi fordulat középpontját nem az ellenállás szellemének az erősödése, vagy a pes-

ti nép újabb megmozdulása, hanem a képviselőház balra fordulása jelentette. Nem sok időre éppen bizalmi kérdések felmerülése miatt megalkotották a Honvédelmi Bizottmányt, melynek az volt a feladata, hogy állandóan ellenőrizze a miniszterelnököt. A Bizottmány tagjai közé erdélyi liberálisokat is választottak: Madarász Lászlót, Nyáry Pált, Patay Józsefet és Semberey Imrét. Madarász László az, akit vádalá helyeztek elszámolatlan pénzek miatt és megvonták tőle a bizalmat.

Legfontosabb feladat tehát lassan az lett, hogy megteremtsenek egy erős hadsereget. A Honvédelmi Bizottmány ezért nagy lendülettel folytatta a toborzást, és egymás után alakította meg az új honvédszászlóaljokat. A honvédsereg gyalogszászlóaljainak száma decemberre már 64 volt, amihez csatlakozott még a császári hadseregéből 22. sorszámozott zászlóalj is, amely leszakadt a hadtestről. Eredményesen folyt a lovasság szervezése is, s közben rohamos léptekkel haladt előre a honvéd tüzérség kiépítése is. A császári hadseregtől örökölt ütően kívül decemberre már 32 honvédüteget is számláltak. Decemberben tehát a forradalom hadseregében 84 000 gyalogos, 8000 huszár és 3000 tüzér szolgált. Ez első sorban is annak az emberek tízezreit előntő lelkesedés hullámnak volt köszönhető, ami miatt már sok helyen a sorozást nem is kellett elrendelni.

A harcok megkezdődtek az ország szélein az ellenség mellékghaderőivel, de a nemzetiségi felkelőkkel is. Az utóbbiaknak az volt a legnyomósabb oka, hogy a magyarországi nem magyarok az ellenforradalom nyílt fellépését közvetlenül megelőző és követő időszakban nem sok biztatást kaptak nemzeti követeléseik méltányolását illetően. Emiatt pedig természetes, hogy a szerb, vagy éppen a horvát szembeszegülés – amely megelőzően szembeszállt a forradalommal – megtalálta a román követőit is. A szembeszegülést olyan események is erősítették, mint pl. az az aranyoslónai esemény, mikor az újonctoborzás alkalmával az összegyűlt tömegbe belőttek a katonák és 13 ember halálát okozták. Ugyanakkor az ellenállást erősítette és emiatt a forradalom számára nem lehetett megnyerni a román parasztságot, mert késleltették a felszabadítási törvény kiadását. A balázsfalvi országgyűlésen pedig annak az óhajnak adtak hangot, hogy az osztrák kormánynak rendelik alá magukat, amit nem nagy megértéssel fogadtak a havasalmi románok. Igaz, volt egy magát megnevezni nem akaró kisebbség is a balázsfalvi képviselők között, akik jelezték Batthányinak, hogy amennyiben a románok jogait is tiszteletben tartják, akkor meg lesz alapítva a kölcsönös szeretet, és egy hónapon belül minden kényszerítés nélkül 20 000 román fog honvédnek fel-

*Kossuth Cegléden, 1848. szeptember
(Than Mór festménye)*

csapni. A román nemzeti forradalom útját azonban már semmi sem tudta elállni.

A harcok kitörése után sorban vesztették el a Dunántúlt, feladták a fővárost. Látni kellett az ellenség önkényuralmát a megszállott vidéken, de tapasztalni kellett azt is, hogy az ellenségnek magyar támogatói is vannak. Elérkezett az a pillanat, mikor kirobbant az önvédelmi harc. Az Erdélyre vonatkozó részében Damjanich tábornok vezetésével mintegy 50 000 harcos állomásozott februárban Szolnokkal átellenben létesített táborban, s ezzel az ellentámadás feltételei meg is teremtdtek. November vége óta Erdély majdnem egész területe az ellenség kezében volt, s számítani lehetett arra, hogy az ellenség hamarosan kísérletet tesz Nagyvárad majd Debrecen elfoglalására. Ebben azonban mindenekelőtt a székelyek gátolták meg az ellenséget. A Székelyföld lakói októberben gyűlést tartottak Agyagfalván, ahol kimondták, hogy általános népfelkelést szerveznek a forradalom minden rendű és rangú ellenségeinek megleckéztetésére. Ennek köszönhetően néhány nap múlva 30 000 székely állott fegyverben, s a gyenge császári csapatok arra kényszerültek, hogy kivonuljanak a Székelyföldről, Háromszék kivételével. Itt lángolt fel másodsorra is a népfelkelés, és a fegyverhiányt Gábor Áron tizedes kezdetleges öntődéje igyekezett pótolni. Puchner eredeti támadásáról lemondott (Nagyvárad) és 17 000 fős csapatot irányított Háromszékbe. A régebbi győzelem után most már vereséget szenvedtek a székelyek Hídvég-nél. Eddig azonban megerősödött a forradalmi csapat, mely Bem vezetésével tört előre. Nagybánya tájékaról indult el decemberben, és Kolozsváron átvágta Puchner útját, aki Nagyvárad meghódítására indult. Karl Urban csapatait követve Bucovinába ment, és addig üldözte őket, amíg Urban csapatai szét nem szóródtak.

4000 emberét Észak-Erdély őrizetére hagyta, 9000 emberével pedig bevonult Marosvásárhelyre. Gálfalvánál útját akarta vágni Puchner csapata, de nem sikerült. Közben székelyföldi honvédekkel erősítette csapatát. Puchner támadására válaszul üldözőbe vette, majd Dévánál Damjanich csapataival egyesülve 3000 főnyi erősítést kapott. Nagyszeben is elfoglalta. Március 20-án tehát Erdély területén Gyulafehérvár és Déva várórságát és az Érchegységben körülvárt román felkelőket leszámítva nem volt több ellenséges fegyveres erő.

1849 elején már elkezdődtek a politikai csatározások a baloldal és a békepárt között. A békepártiak elengedhetetlennek tartották a balol-

daliak kiszorítását, de Kossuth megbuktatását is. Egyszerre azonban nem lehetett támadásba lendülni, csak fokozatosan.

A harcszíntéren megjelent az orosz beavatkozás az elszigetelt Magyarország ellen. Ekkor nem csak a csapatok összpontosításához fogtak, hanem egy népfelkelés beindítását is szorgalmazták. Bár látszik az Udvar és a nemzeti-ség szövetségének meglazulása, sőt a román-magyar megegyezés is létrejött, de az összeomlás felé vezető útról már nem volt visszatérés. Arad, Temesvár és a világosi fegyverletétel következett és az a pillanat, melyben a csata elveszett, de az eszme megmaradt örökké.

Pap Gy. László

Dr. GELLÉRD IMRE (1920–1980)

„...ha rád gondolkodok, az egész biblia mosolyogni kezd, mosolyognak a mezők, ég – föld, a csizmás magyarok s fent a nagytiszteletű angyalok.”

Szabó Lőrinc

Úgy írja a történelem, hogy Bethlen Gábor nemesi címet adományozott a papoknak (nem tudom, hogy a mieinknek igen-e, mert bár nagy fejedelme volt szép Erdélyországunknak, „tündérkertté” téve azt, ha elődeink meg is kapták e címet, az nem tartotta vissza attól, hogy mind jobban visszaszorított egyházunkat a katolikus elődei munkájának folytatásaként még kisebbre zsugorítsa papostól, mindenestől. Elég a Keresztény Dajka János-féle, katonai kísérettel segített „térítésre” gondolkunk, aminek során több mint félszáz gyülekezetet veszítettünk el Háromszéken, és a számunkra egyáltalán nem dicőséges utódai is folytatták), aminek indoklása, költői átültetésben nagyon illik arra az alázatos, de tartásos istenszolgájára, akinek kettős évfordulója van ebben az esztendőben: 90 éve született és 30 évvel ezelőtt halt meg.

De hogy is van ez az említett versidézete: „Akik mohos tetők alatt / szegényeket tanítanak, / fohászt kik állva mondanak, / térdet-fejet nem hajtanak, / fáradnak és virrasztanak / s gondokkal terhesek, / sötétség felde-rítői, / gyémánt magvak elhin-tői, / a becsülettel teljese-k, / a jó sorsra érdemesek... / ...Kiket nem várt földi vagyon, / kikre az Úr gondja vagyon, / a fáradt

sokgyerekesek, / kiket a baj megkeresett, / az igazak, a kevesek, / az ütésektől sebesek, / azok a nemesek.”

90 éves lenne. Hányan élnek most is még ebben a szép, hajlott korban és tiszta elmével adják át még az utódoknak, utókornak gondolataikat, álmaikat, terveiket, amiket ennyi idő alatt sem sikerült megfeszített, fáradságot nem ismerő munka után sem, vagy galád emberek megakadályozták. Nem szándékom Gellérd Imréről életrajzot írni. Megjelent műveiben, lánya, a mindannyiunk által ismert Zizi hatalmas értékmentő munkája nyomán ott áll előttünk a családfő, az édesapa, a lelkész, a teológus, a sok tudományágban jeleskedő tudós, „a Liberté

rabja”, a mellőzött, vakvágányra állított ember. És még mindig nem teljes a kép, még mindig ideillő Kovács István, néhai teológiai tanárnak Keresztúry Dezsőtől vett idézete: „A töredék egy-egy felvillanó láng, / mely parázs lett: szívperzselő égés. / Benne az egész hiányát szánd: / hogy nem volt rá idő, erő.”

Mindenkinek van egy Gellérd Imréje, aki élt abban az időben, aki találkozott, beszélgetett vele, aki hallotta gyönyörű szolgálatait, aki olvasta prédikációit, aki elvitte tőle és soha nem adta vissza (ilyenekről is panaszkó-

Gellérd Imre

dott életében), és megkockáztatom, hogy van Gellérd Imréje azoknak is (akiket nem hagy nyugodni évtizedek távolából sem szelleme), akik szaporították a több száz oldalas jelentésműveket beszűkítéssel. Az elmúlt adventen találkoztam lányával Budapesten, a híres Kénosi-Uzoni egyháztörténelem második kötetének könyvbemutatóján. Ott mondtam el, hogy az én megkapott iratanyagomban vannak „vádoló” utalások az édesapjára, miszerint tanítványa voltam és mindenféle anyaggal ellátott engem diák- és teológiai hallgató koromban. Zizi mondta, hogy ő is hozzájutott az édesapja iradatlan mennyiségű anyagához, amiben fellelhető vagyok én is. De hol és mikor is kezdődött minden? Lókodból, szülőfalumból 1963-ban költözött az anyaországba édesanyjához László Andor lelkész és családja. Gyermekével játszó- és iskolatársak voltunk.

Emlékszem, hogy szüleimnek panaszolta (odafigyeltünk néha a gyermekkuckóból az ilyesmikre), hogy már nem bírja, mert a téessítés miatt többször kékre-zöldre verték Székelyudvarhelyen, és el kell, hogy menjen az országból is. Édesanyám is sokszor mesélte, főleg, amikor bejelentettem, hogy teológiára megyek és lelkész fogok lenni, hogy a papbácsi egy kenyérsütéskor megmutatta a felhorzsolat, lilára vert hátát. Ők eljöttek. 1964-ben Pálffy Albert papbácsit helyezték Lókodba, szintén börtönviselt lelkész. Később, a beszélgetésekkor tudtam meg, hogy együtt voltak sok más ártatlanul elítélttel, Gellérd Imrével is. Homoródszentmártonba kellett járjuk az 5-8 osztályt. Ott megjelent az örökifjú Zoltán Sándor lelkész mellett Imre bácsi. Hamarosan hallottuk innen is onnan is, hogy milyen gyönyörűen prédikál. Pálffy papbácsi, akinél konfirmáltam, és sok időt eltöltöttem vele is, kezdett néha szólni a fogságról édesapám jelenlétében, aki harangozó, kántor, amolyan mindenese volt a gyülekezetben.

Aztán megtudtam azt is, hogy szentmártoni iskolatársaim közül néhány, még valamelyik néptanári vezető gyereke is eljár a hittanóra mellett tanulni, magánórákra Imre bácsihoz. Közben Pálffy papbácsinkat nyugdíjazták és megjelent beszolgálni Gellérd Imre. A lókodiak templomosak voltak addig is, de azután még inkább. A szép ünnepélyek, ünnepségek, templomelőtti beszélgetések élményt jelentettek. Ezekbe engem is bekapcsolt Imre bácsi szavaltokkal, énekszámokkal, még saját gyülekezetébe is hívott. Közben középiskolás lettem Székelyudvarhelyen, de nem szakadt meg a kapcsolatunk. Lókod fiatal lelkészét kapott Halmágyi Csaba személyében, de sok alkalommal eljártam az Imre bácsi rendezvényeire is. Utam egyenesen vezetett a teológiára.

Halmágyi Csaba elment Gagyba, és ismét jött Imre bácsi. Teológiai éveim alatt, a nyári vakációkban, sokszor elcsigázva a mezei munkától, de le-leszaladtam Szentmártonba Imre bácsihoz, aki szintén elfáradva a sok fizikai munkától, de készséggel ült le beszélgetni. Olvasnivalókat adott, és mind többet beszélt fogságáról, egyházbeli mellőzéséről. A teológián már sok mindent megtapasztaltam. Elkecseregetett pillanataimban biztatott: Látod, Lacika (köszönöm neki ezt a megszólítást, nem voltam hozzászokva), velem is hogy bálnak. Készítette, nem is emlékszem már hányadik dolgozatát, hogy megszerezze doktorátusát. Fent a teológián pedig az a hírhedt Izsák-Incze Walter gúnyosan mutatta nekem az asztalán a bekötött dolgozatokat, mondván, hogy „a papod megint nem lesz doktor, mert valami fordítási hibák vannak a dolgozatában”. (Tudni kell, hogy a magyar dolgozatot le kellett fordítani az állam nyelvére, és azt is, hogy Imre bácsi a legtökéletesebb irodalmi román nyelven beszélt). És Erdély legnagyobb tudású teológusa, szónoka maradt tovább Homoródszentmártonban, Izsák Vili pedig lett a gyakorlati teológia (a homiletikaszónoklattal is ehhez tartozott) doktorocskája.

Hányszor kellett hallgatnom (számomra ez megtisztelő volt) a tanár úr gúnyos, csúfolódó megjegyzéseit, hogy olyan pesszimista vagyok, mint a tanítómesterem. Idétlen, csúnya írással ráírta nem egy dolgozatomra, hogy Gellérd Imre befolyása alatt vagyok. Egy imapályázat után csúnyán összeszólalkoztunk, megkérdeztem, hogy mit keres itt a teológiai tanszéken (az irataim között ott van erről is a beszűkítése ennek az emberi jelzővel nem illelhető lénynek, aki aztán még lelkészek nemzedékét okította).

Imre bácsi, amikor megtudta, hogy (de biztatott ő is erre) felvételiztem a doktori továbbképzőre, minden nehézségről felvilágosított. De elborzadt, amikor megtudta, hogy a vezető tanárom Izsák lesz. Egyéb okok miatt is, aztán én is maradtam lelkész.

1980 január elején szüleim írták meg a tragikus hírt, Imre bácsi önként vállalt módon elment, 60 évesen feladta. Paphiány miatt már ismét régebből ő szolgált be Lókodba. Boldog voltam mindig, amikor mesélte, hogy mennyire szeret feljárni ebbe a kicsi faluba, mert a szentmártoniak eléggé templomkerülő, de Lókodban mindig megnyugszik, és, ahogy szoktuk mondani paposan, jól ki tudja prédikálni magát. Szüleim mesélték, hogy a karácsonyi ünnepen is már vettek észre rajta szomorúságot, valami olyasmit, ami máskor nem volt jellemző rá. Állítólag az akkori gondnokéktól is furcsán köszönt, búcsúzott el.

Az említett Kovács István tanár által összeállított könyvben lehozott utolsó beszédéből idézve emlékezem én (hiszem, sokan mások is, mert sok-sok tanítványa volt, talán azok között is, akik félelmetes tudása miatt nem ismerték el): „Ne a világot akarjuk megváltani, hanem saját magunkat s környezetünket. Ne várjuk, hogy a megváltás csodálatos módon, valamilyen természetfeletti eseményekkel jön. Nem, a megváltás kézzelfogható, valóságos, mindennapi tény. A megváltást nem várni, hanem teremteni kell... Időnként kérdezzük meg magunktól: Hát én va-

lakinek vagy valakiknek voltam-e megváltója? Az én könnyeimen, simogatásomon, segítségemen, az én jó tanácsomon keresztül valaki számára jelentettem-e megváltást?...

Bennünk is szülessen meg a megváltás szándékának kisdede. Ápoljuk, gondozzuk ezt a gondolatcsecsemőt, ezt az elhatározás-kisdedet és törekedjünk arra, hogy napról-napra gazdagodjék a világ, szépüljön a Föld, s a megváltás... legyen üdvözítő valóság a nagyvilágon mindenhol.”

Balázsi László

Williams csodára hív

Williams zenévé konvertálja az ősrobbanást

E hónap végén, a BBC Filharmonikusok és a Salford Choral Society közös munkára vállalkoznak egy unitárius szerző kedvéért. **Alan Edward Williams** műve, a **Csoda: Tudományos Oratórium** egy új kórusmű, melyet olyan évben mutatnak be, amikor több fontos évfordulója is van a világegyetem témájának. Alan – Jane Williams fia, aki a Nagygyűlés egyik volt elnöke – most az Oldham egyházközség tagja.

Az alábbiakban egy másik volt Nagygyűlés elnök és tenorista készíti Alannel interjút.

Mi inspirálta Önt az oratórium megírására?

A közvetlen impulzust egy eminens asztrofizikustól kaptam, aki történetesen David Williams professzor, az édesapám (és akit a *The Inquirer* olvasói már jól ismernek). Édesapám is és édesanyám is buzgó kórustagok, és édesapámnak mindig bántotta a csőrét, hogy a világ teremtéséről mindig kizárólag csak vallási szempontból énekelhetett. Így azt javasolta, hogy írjak egy tudományos oratóriumot. Aztán rájöttem, hogy 2009 az Asztrológia Nemzetközi Éve, és a BBC is érdeklődést mutatott ebben az évben: a Salford Choral Society-vel együtt mutatja be a darabot.

Mik a hasonlóságok a között, ahogyan Ön, mint 21. századi szerző próbálja meg bemutatni ezt a témát, meg a között, ahogyan Haydn próbálkozott, a 18. században, a *The Creation (Teremtés)* című művében?

Egy másik szerencsés véletlen, hogy ez az év Haydn halálának kétszázadik évfordulója, és a BBC Filharmonikusok egy nagyobb Haydn sorozat részeként, már programra tűzték a Teremtést. Azt tartják, hogy a szerzőt egy látoga-

tás inspirálta a Teremtés c. oratórium megírására. Strout-ban meglátogatta William Herschel obszervatóriumát, majd éjszakába menően beszélgettek. Külön pikantériája a dolognak, hogy az asztrológus katonaként, majd templomi zenészként kezdte a karrierét. Haydn a már megszokott bibliai történetet használja fel, és nem hiszem, hogy abban az időben – mélyen a Felvilágosodás korában – valaki azt megkérdőjelezte volna, de mindenképpen ideje volt már egy tudományos szemlélet bemutatásának.

Haydn kijelentette, hogy „A mennyország Isten dicsőségét beszéli el” híres kórusművében. Ön, tudományos oratóriumában, arra törekszik, hogy csupán tényyszerűen közelítse meg a témát, vagy van benne egy spirituális felhang is?

A darab nyíltan törekszik arra, hogy választ találjon arra a kérdésre, vajon a természeti jelenségek csodálata átveheti-e a vallás szerepét, amennyiben az emberi lénynek nyújtott vigaszról van szó. Nem hiszem, hogy pont a „spirituális” szót használnám (ritkán teszem), inkább azt, hogy „emberi”, a szó legtagább értelmében. Kétféle szerep van, mely a halál elkerülhetet-

lenségének árnyékában él. Thea – az asztronómus, aki mezzoszoprán (sok nő asztrológus létezik már a világban) – számára az a válasz, hogy az úr megfigyelésében talál vigaszt. Kommunikálja is ezt a vigasztaló csodát tanulójának, barátjának és szerelmének, Marcus-nak, aki viszont csak kiábrándultságot talál a világ-mindenségben. Egy adott ponton az egész darab csak egyszavas párbeszédre szorítkozik: Thea azt énekli „csodálatos”, Marcus pedig azt „kiábrándító”.

Minden általa befejezett szerzeményhez Haydn hozzátette azt is, hogy „Áldjuk az Istent”. Ha valamilyen hasonló szókapcsolatot kellene használnia, mi lenne az?

Diodh byth – ez welsziül azt jelenti: áldassék, de az „Isten” szó nélkül... Azt hiszem fontos hálásnak lenünk, még akkor is, ha nem egy teremő istennek mondunk köszönetet.

Az Ön unitárius volta mennyiben határozza meg témaválasztását?

Mélyen. Az unitarizmus alatt én nem csak Isten egyediségének kifejezését értem, hanem az emberiség elképzelhető egyediségét is. Darabjaim közül sok foglalkozik az ellentétek megbékélésével – mint például a népzene és az avantgarde, természetes és mű, tradíció és innováció, dzsessz és klasszikus zene. Ez egyik gondja Bartóknak is, aki természetesen maga is unitárius. Valószínűleg ő az a zeneszerző, aki legnagyobb hatással volt rám. Zenéje állandóan a vidéki, hagyományos népzene és a városi avantgard között vergődik.

Mondana kicsit többet Magyarországgal és annak zenéjével való kapcsolatáról?

Nos, zenei kapcsolatom Magyarországgal az unitarizmusból következett. Egy évig tanultam a budapesti Liszt Ferenc Zeneakadémián, miatti kutatásokat végeztem a magyar kortárs zeneszerzőkkel kapcsolatban. Most is nagyon erősen kötődöm a magyar nyelvhez és a magyar kultúrához – már szinte életem felétől folyékonyan beszélek magyarul. De most a welszi dolgoknak is megszálottjává váltam. Azt hiszem, én vagyok az egyedüli unitárius, aki mindkét nyelvet beszéli.

Milyen reményei vannak ezzel a darabbal kapcsolatban?

Remélem, hogy az emberek élvezni fogják, hogy üzenete inspirálja majd őket, hogy a szokatlant is el fogják fogadni a megszokottal

együtt, és azt fogják érezni, hogy ez egy őszinte, tiszta szívből fakadó próbálkozás. A jövőbeni előadásokat illetően a darab úgy van felépítve, hogy bizonyos részeit külön is elő lehet adni. A nyolc nagy-kórus együtt énekel, és a zenekari betéteket fölveszik a BBC Filharmonikusok, hogy lejátszhatóak legyenek a 3-as Rádióadón.

Sokan aggódva mennek el egy modern szerzeményeket bemutató koncertre, mert attól tartanak, hogy a zene „nehéz” lesz, nem lesz harmonikus. Modern zeneszerzőnek tartja magát?

Írtam egy amatőr énekkar számára, akik a régi, nagy-északi stílusban énekeltek, de most itt vannak a BBC Filharmonikusok, valamint a BBC Énekesei. Tehát a darabban lévő anyag a viszonylag egyszerűtől és dallamostól az érzékelhetően másvilágiig terjed. Nem várható el, hogy az ősrobbanás úgy hangozzon, mint a Beatles, nem? A tartalom azt súgta, hogy használjam fel úgy az énekkar hagyományait, mint az asztronómiai megfigyelések által szolgáltatott adatok hangjait, melyeket Jodrell Banktól kaptam. Így aztán vannak csikorgó hangok is, meg furcsa hangképek, és minden, ami a kettő között elképzelhető. Reményeim szerint összefüggő képet adok egy korokon átívelő utazásról.

A továbbiakban hogyan látja munkája fejlődését, mint zeneszerző?

Egy operát tervezek, a librettóírómmal, Philip Gouldinggal, de még nagyon az elején vagyunk vele. Szeretnék kamarazenét írni: támadt egy ötletem egy kvékertalálkozón, egy olyan darabról, mely a hang és csend határán lenne – valószínűleg nem ez az, amit George Fox szeretne egy ilyen találkozón. De – mint tudjuk – az unitáriusok nem arról híresek, hogy be tudják fogni a szájukat.

(Alan Williams sokak által ismert angol zeneszerző, aki sok barátot szerzett magának az erdélyi és magyarországi unitáriusok közül. Többször járt Erdélybe 1991-től kezdődően, majd Budapesten is tanult egy évet a Liszt Ferenc Zeneakadémián. Amint említést tesz róla a cikkben folyékonyan beszél magyarul. Méltón nevezhetjük olyannak, mint aki igazi kapcsolatteremtő az angol és magyar unitáriusok között. K.J.)

The Inquirer, 2009. november 7.

Fordította:
Kászoni József

A múltnak kútja

„Mélységes mély a múltnak kútja. Ne mondjuk inkább feneketlennek? Feneketlennek még akkor is és talán éppen akkor, ha kizárólag és egyedül az ember az, akinek múltjáról kérdés és szó esik: ez a rejtélyes lény, aki a magunk természeti-gyönyörűsége és természetfeletti-nyomorúságos létének tartálya, s akinek titka érthető módon minden kérdésünk és szavunk alfája és omegája, s minden szavunkat hévvel és szorongással és minden kérdésünket izgatott sürgetéssel telíti.”

(Thomas Mann: József és testvérei)

Bemutakozás – Dr. Horn Ildikó

1981-ben kezdtem meg tanulmányaimat az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. 1986-ban történelem-francia szakos tanári diplomát szereztem, és tanítani kezdtem ELTE Középkori és Kora Új-

kori Magyar Történeti Tanszékén. 1990-ben második diplomámat is megszereztem turkológiából. A magyar kora újkor történetével R. Várkonyi Ágnes professzornő irányításával ismerkedtem meg, akit a mai napig mesteremnek tartok, s akinek örökébe léphettem, amikor 2005-ben én lettem a tanszék vezetője. Kutatási területem a 16–17. századi Magyarország és Erdélyi Fejedelemség politika- és mentalitástörténete.

Különböző ösztöndíjaknak köszönhetően három-három hónapot tölthettem Párizsban, illetve Isztambulban, két hónapot Krakkóban és egy hónapot Kolozsváron, de dolgoztam a bécsi, brnói, pozsonyi, kassai, lőcsei, eperjesi, kolozsvári és marosvásárhelyi levéltárban is. Doktori disszertációm Rákóczi László sárosi főispánról írtam, aki I. Rákóczi György unokaöccse volt, és 1663-ban Várad falainál, a törökök ellen harcolva vesztette életét. Habilitációm a 16.

századi erdélyi politikai elittről szólt. Megemlíteném még a Báthory Andrásról, illetve Bocskai Istvánról készült életrajzomat, valamint az erdélyi művelődéstörténettel kapcsolatos írásaimat. Az oktató- és kutatómunka mellett fontosnak tartom az ismeretterjesztést is: szerkesztője vagyok a L'Harmattan Kiadó *Múltidéző Zsebkönyvtár* című sorozatának.

Tagja vagyok a Gróf Mikó Imre Alapítványnak, pártoló tagja az Erdélyi Múzeum Egyesületnek. Dr. Rüszt-Fogarasi Enikővel, a kolozsvári Babeş-Bolyai Egyetem dékánhelyettesével megalapítottuk a Transylvania Emlékeiért Tudományos Egyesületet, amely fiatal tanítványainkat és más kutatókat bevonva, az Erdélyi Fejedelemség történetére vonatkozó források feltárásával és kiadásával foglalkozik.

Több mint tíz éve foglalkozom az erdélyi unitáriusokkal, nem teológiai, szellemtörténeti, hanem kifejezetten politika- és művelődéstörténeti megközelítésből. Kutatásaim eredményeként jelent meg 2009 nyarán a 16. századi unitárius nemesség történetével foglalkozó könyvem, amelynek – a remélem hamarosan elkészülő – folytatása a fejedelemség végéig kíséri nyomon az unitárius elitet. Ennek köszönhetően kaptam a Magyar Unitárius Egyház vezetőitől azt a számomra rendkívül megtisztelő felkérést, hogy a közelmúltban elhunyt Kelemen Miklós munkáját folytassam, és szerkeszsem az Unitárius Élet történelmi rovatát.

A HIT OSZLOPAI

Horn Ildikó: Hit és hatalom – Az erdélyi unitárius nemesség 16. századi története

Egy az Isten és Vendégség, Jókai Mór megejtően romantikus regénye és Páskándi Géza áthallásos besúgódrámája – a legtöbbünk számára alkalmasint e két, egymástól oly markánsan különböző irodalmi mű reprezentálja az erdélyi unitárius felekezet belvilágát, s meglehet, első sorban irodalmi művek révén véljük ismerni az erdélyi fejedelemség első évtizedeinek, János Zsigmond uralkodásának, és különösképp a Bá-

thoryak vitéztlésének viharos korszakát is: Kemény Zsigmond regényétől, a *Gyulay Páltól* Márton László jelenkori műveiig. Az epocha iránt táplált érdeklődés persze korántsem meglepő, hiszen a felekezeti vetélkedés, s még inkább a két nagyhatalom között ingadozó fejedelemség zajos vitákkal és véres leszámolásokkal tarkított politikai élete az ismerősség érzését kelti a XIX., a XX., s úgy tetszik, a XXI. század

közönségében egyaránt. De éppígy frappírozóan ismerősnek és egyszersmind izgalmasnak hat e téma mindennemű szépirodalmi megformálás nélkül, egy részletekben gazdag, lucidus történettudományi monográfia tárgyaként is – amint arról Horn Ildikó munkáját olvasván egyhamar meggyőződhetünk.

A magyar kora újkor jeles kutatójának új könyve két főrészt oszlik: az első az unitárius felekezet politikai bázisának hatalmi szerepét, fel- és leértékelődési periódusait rekonstruálja a XVI. század második felének erdélyi történelmébe ágyazva, míg a második az unitárius politikai elit 21 korabeli képviselőjének életrajzát göngyölíti az olvasó elé. Az első pozícióit még az erdélyi protestáns egyházon belül megszerző antitrinitárius, azaz szentháromság-tagadó (vagy miként ellenfeleik bélyegezték őket a késő ókori szekta elnevezése nyomán: ariánus) felekezet János Zsigmond uralkodása alatt imponáló lendülettel látott a befolyásos hívek toborzásához. A nyughatatlan istenkereső Dávid Ferenc püspök és az orvostudományi jártasságát diplomáciai ügyességgel és teológiai tudással ötvöző fejedelmi bizalmas, Giorgio Blandrata hitsorsosává szegődött maga az ifjú fejedelem is, s e tény nagyban megnövelte az újdonságát religio vonzerejét. Így történhetett, hogy a János Zsigmond váratlan halálát (1571. március 14.) követő időszakban kulcsszerephez jutott (ám e lehetőséggel élni végül mégsem tudó) négy testamentumos úr mindegyike e felekezet követője volt.

Csak hogy a fejedelmi támogatás elvesztése mégis szomorú következményekkel járt az unitárius egyház számára, s Horn Ildikó elemzése világos okfejtéssel tárja az olvasó elé a felekezet térhódítás megtorpanásának, s utóbb visszaszorulásának indokait. Báthory István fejedelemmé választásával az uralkodói pártfogás odalett, a hitvitázó agitáció lehetősége meg-

szűnt, s a tehetséges, feltörekvő fiatalok megnyerésének programját a jezsuiták sikeresebben tették magukévá – úgyannyira, hogy számos unitárius úr leszármazottjából vált utóbb buzgó katolikus. A Báthory István lengyel királlyá választását követő évek, majd Báthory Zsigmond kiskorúságának időszaka mindazonáltal lehetőséget kínált az unitárius elit tagjai számára, hogy újfent visszatérjenek a hatalom körébe, s hogy onnan várják és szenvedjék el a századvég és a századforduló véres erdélyi konfliktusait (köztük a második és egyben utolsó unitárius fejedelem, Székely Mózes tragédiáját), melyeknek részletes tárgyalása immár a kötet készülő folytatására marad.

A könyv második felét kitevő életrajzgyűjtemény személyes sorsokra lebontva ábrázolja, s árnyalja egyszersmind az első nagyegeység történeti áttekintésének kiemelt célcsoportját. Színes személyiségű, magasan képzett, fortélyosan taktikázó és nehezen összeférhető urak arcképcsarnokát, s rokoni szálak egész szövődékét mutatja be Horn Ildikó, ám mi e szakaszból ehelyütt most csak a humanista műveltségű, s 1592 decemberében a teljes erdélyi hatalmi elit közreműködésével feláldozott és halálra szánt Gyulay Pál néhány mondatát idéznénk. Levelének sorai ugyanis megrendítően érzékeltetik a magát a közrendűek sorából felküzdő, s a propagandában felettébb hasznos udvari ember vigasztalan, s utóbb végzetessé váló gyökértelen helyzetének érzékeltetésére. *„Kévánnám bizony csak az Istentől, hogy mindennapi kenyérért ne kellene más ember szájában néznom és mástul várnom, lenne valami tulajdon helyöcském, kinek fruktussából az én kicsin rendöm szerént bátor infra mediocritatem élhetnék. [...] minden nap az egy királra nézök, ennek szavait hallgatom, cselekedetét nézöm...de uram...ü halála miatt...ki kezdök innét menni...hova legyenek? Kihöz menjek?”*

László Ferenc

Az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem 2010. május 9–15. között 40.-ik alkalommal rendezi meg Akadémiai Napjait. A hatnapos konferenciára Nyíregyháza-Sóstófürdő parkos üdülőtelepén, festői környezetben, a tisztavízű tó és az élményfürdő közelében kerül sor. A téma: *A szolidaritás ideje.*

A szokásos előadások, kerekasztal-beszélgetések, vitacsoportok mellett ezúttal a program fontos részét alkotják a kirándulások is. A résztvevők meglátogatják az evangélikus és a református egyház által fenntartott, példamutató emberi szolidaritásról tanuskodó szeretetotthonokat, továbbá Nyíregyháza kulturális emlékeit. Kiránduláson ismerkedhetnek meg az elragadó szabolcsi tájjal, és áldozócsütörtökön – a Szabadegyetem történetében először – egész

AJÁNLÓ

napos kirándulást szerveznek Kárpátaljára. Beregszászon, az ökumenikus istentisztelet után megtekinthetik a város magyar intézményeit, majd a szépen restaurált munkácsi várat. A gazdag kulturális műsor keretében *Sebestyén Márta* és zenész barátai, a nagyhírű nyíregyházi *Cantemus* kórus, *Berecz András* mesemondó, nyíregyházi előadóművészek lépnek

fel, a program a *Krúdy Gyula* emlékének szentelt irodalmi esttel zárul.

A konferenciát követő szombaton fakultatív kirándulásra van lehetőség Szatmárcsekére (Kölcsey Ferenc sírjához), Nyírbátorra, Csarodára és Tákosra, a híres – gótikus, illetve kazetás mennyezetű – református templomokhoz.

Jelentkezés: Nagy Judit, Oltalom Szeretetszolgálat, H – 4400 Nyíregyháza, Kassa köz 3, e-mail: oltalom@lutheran.hu (március 31-ig).

TEOLÓGIAI MŰHELY

Humanizmus, pszichoanalízis, vallás

1981-ben kezdtem teológiai tanulmányaimat Kolozsváron. Kezdetől olvastam a hozzáférhető pszichoanalitikus munkákat (Gartner Pál: A lelki betegségek keletkezése és gyógyítása; Freud: Pszichoanalízis, Fromm: A szeretet művésze) és a jóga filozófiát (Baktay Er-

vin: A diadalmas jóga, Henry Clarke Warren: Buddhism in Translations).

1989-ben tettem szakvizsgát, 1990 márciusában áttelepültünk. Több munkahelyen és különböző munkakörökben dolgoztam, többek között: nevelő-tanár, titkár, ügyvezető asszisztens. 11 éve a UPC képűség csatornáját szerkesztem, otthonról. Ez a munka sok szabadidőt jelentett és így lehetőséget adott további tanulmányokra. Felfedeztem az amerikai humanizmust, ami a Church of Religious Humanism alapítójához, Joe Ben-Davidhez vezetett és egy újabb szakvizsgához, amelynek témája: modern elméletek a vallás jövőjéről ill. a jövő vallásáról. (Ehhez többek között a Magyar Pszichoanalitikus Egyesület tanfolyamán ajánlott irodalmat is felhasználtam, résztvettem egy őszi konferenciájukon, ill. egy alkalommal személyes konzultáción.)

2009-ben úgy láttam eljött az ideje az unitárius szellemiség kezdeteinek megismerésére. Nekiláttam áttanulmányozni Dávid Ferenc Rövid magyarázat... és Rövid útmutatás... című alapvető műveit. Az előző a szentháromságról, második a bibliáról írt összefoglaló tanulmány. Mindkettőt 1567-ben adták ki (a másodikat kilenc nappal a tordai országgyűlés előtt). Átírtam őket mai nyelvre, majd lefordítottam angolra. Októberben kimentem Amerikába, hogy a korrektúrát és kiadást intézzem. 10 hetet töltöttem Portlandban, különböző tanfolyamokra, előadásokra, istentiszteletekre jártam. Ezek közül a fontosabbak voltak azok, amelyeket az unitárius egyház, az Amerikai Humanista Egyesület, és a Jung Oregoni Baráti Társasága szervezett (ld. gazdagarpad.blogspot.com.).

2010 januárjában tartott lelkeszi értekezlet megválasztott a Teológiai Műhely világi gondnokává és vállaltam tanulmányok közlését az Unitárius Életben. Ezekhez a tanulmányokhoz

több tudomány területéről szerzem az inspirációt, amelyek fényt vetnek a vallásra, mint egyéni és társadalmi jelenségre. Meghatározó ezek közül az a szellemi irányzat, amelyet humanizmusnak nevezünk, illetve a mélylélektan, mely behatóan foglalkozik a vallás jelenségével.

A humanizmusról

A humanizmus relatív fogalom. Mindig voltak, akik az emberi értékekre helyezték a hangsúlyt a hagyománnyal szemben. A humanizmus akkor kap szerepet, amikor a szellemi fejlődésben jelentősebb változás zajlik. Ilyen korban élhetett Ekhnaton fáraó, a monoteizmus „feltalálója”, az „emberiség első egyénisége”. Ilyen kora utal a Jézus utáni néhány nemzedék világszemléletében bekövetkezett forradalom, majd a reformáció kora, amelytől a humanizmust, mint szellemi irányzatot eredeztetjük.

A XIX–XX század fele a szellemi fejlődés felgyorsult, az értelemre és az emberi értékekre való hivatkozás mind gyakoribb lett. Még a kereszténységben is, lásd a semper reformandi (állandó reformáció) elvét követő unitárius eszmerendszert, amely Dávid Ferenc után lényeges pontokban szakított a keresztény dogmatikával: az eredendő bűnt felcserélte az eredendő jósággal; az ebből következő eleve elrendelést a szabad akarattal; a tekintélyben való hitet az értelemmel és lelkiismerettel (lásd: Dr. Erdő János hittanát).

Nem csoda tehát, hogy az egyetemes kereszténység csak vonakodva ismeri el a mi „keresztényi”-ségünket, hisz már maga Dávid Ferenc sem ismerne ránk!

Eredendő jóság, szabadakarat, értelem és lelkiismeret – mindezek erkölcsfilozófiai fogalmak. Ezekből következett, hogy az unitárius vallás Amerikában a modern humanizmus melegágyává vált. Első képviselője John Dietrich (1878–1957), aki az 1910-es években Spokane-i lelkészisége idején kezdte használni a humanizmus fogalmat vallásos értelemben. 1933-ban megjelenik az Első Humanista Kiáltvány – amikor Balázs Ferenc mészköi lelkész már javában hirdette Erdélyben a magyar vallásos humanizmus eszméit...

A pszichoanalízisről

A reformáció idejében megjelent humanizmussal egyidőben a tudomány lassan kikerült a keresztény egyház felügyelete alól. Így az orvostudomány is, amely a XIX. században már szigorúan materialisztikus szemléleten alapult.

Sigmund Freudot korán érdekelte a filozófia, széleskörű műveltségre tett szert mielőtt orvosi pályára lépett. Orvosként számos olyan esettel találkozott, ahol a szimptómák mögött nem tudott fizikai eredetű okot találni. Vállalva az orvostársadalom kiközösítését komolyan vette ezeket a „hisztériás” eseteket, és nekilátott a „nem létező” okok felderítésének. Először hipnózissal próbálkozott, majd úgy látta hatásosabb a probléma megértése és kibeszélése, amely katartikus élményhez juttatja a páciens. Felismerte, hogy az álom a lelki problémák felderítésének „királyi útja”. Álomelemzés című könyve a pszichoanalízis alapvetése (1900). Elmélete szerint a libidó, mint szexuális jellegű ösztön-energia, és az ebből felépülő benyomás-világ meghatározza a jellemet és kapcsolatunkat a környezetünkkel. Kialakul e tudomány fogalomrendszere: felettes-én, ösztön-én és én.

Tanítványa, Jung, akinek apja protestáns lelkész, mesterével ellentétben vallásos alkat. Vonakodik attól, hogy a szexuális ösztönt ismerje el alapvető energiának, viszont bevezeti az archetípusok (ősképek) fogalmát. A két alapvető ősképet animus-nak és anima-nak nevezi, a férfi és női lélek lényegének tartja. Ezek integrációja az individuáció, az önálló, tudatos egyéniséggé válás folyamata, amely a teljességhez vezet. Ezt a teljességet nevezi Jung én-nek, melyet „a tudatos és tudattalan lét összege”-ként határoz meg.

Freud egy másik jelentős munkatársa, Erich Fromm, a hatalomnak való önálárendelés és szabadság, birtoklás és létezés, imádat és szeretet közötti különbségről, illetve az ebből adódó konfliktusról ír nagysikerű műveket. Ezek a lélekkutatók nézetkülönbségeik ellenére az álmokban megjelenő jelképeknek ugyanolyan

központi jelentőséget tulajdonítanak a mögöttes rejlő lelki tartalmak megismerésében. Azt is felismerik, hogy minél gyakoribb, ill. egyetemesebb egy jelkép, annál gyakrabban fordul elő a vallásos szimbolikában. Gyógyításról szóló elméleteik és a vallásról alkotott felfogásuk ezen a ponton összeolvad. Nem csoda tehát, hogy behatóan foglalkozott mindhárom gondolkodó a vallással. Felmerül a kérdés: mi a különbség lelkész és pszichológus között?

Így érkezünk el a jelenkor nagy problémájához, amit anyag és lélek újabb szintű konfliktusaként lehetne leírni. Ismerős állapot, többé-kevésbé mindannyian átéltük már ezt a bizonytalanságot: MI VAGYOK? Nagy dilemma, fontos kérdés. Hogy mi köze ennek az istenhithez? Nézzük csak az ószövetségi kijelentést: VAGYOK, AMI VAGYOK! (II. Mózes 3.14).

Íme, hogyan fonódik össze humanizmus, lélektan és vallás. Ezt mi magunk is megtapasztalhatjuk, ha visszamegyünk az időben négy és fél évszázadot, amikor

Dávid Ferenc

Leírja milyen nehéz volt Zwingliusnak „az úrvacsorai test-kenyérből való kibontakozás”; hogy legyőzve a kegyetlen háborúskodás „tájtékjától” való rettegését szakított atyái hagyományaival; hogy „megzavarodott” az írásban tapasztalt ellentmondás miatt, „könyörgött”, és végül felismerte, hogy különbözik az Atyais-ten, a fizikai világ teremtője az ő Szent Fiától, aki ezt a világot mibennünk lelkileg újjáteremti. Így különbözik az Ószövetség az újtól, mert „... különbözik a külső betű és jelkép a belső lelki értelemről”, „a külső és belső ember”, „a külső és belső teremtés...”

Igen, Dávid Ferenc hasonló korban élt. És várta az 1570-es esztendőt, hogy Krisztus az ő „szájának lehellelével”, égi jegyek kíséretében végleg megtisztítsa a világot „az Antikrisztus szennyétől” és eljusson az EGY-ség felismerésére. Szegény, akkor még nem tudhatta, hogy a „testi világ” sem 6 nap alatt lőn ...

Gazdag Árpád

Kedves Testvéreink!

*„Tudom, hogy Te mindent megtehetsz, és senki Téged el nem fordíthat attól, amit elgondoltál.”
(Jób 42:2)*

A Magyarországi Unitárius Egyház Elnöksége lelkészeink, híveink, gyülekezeteink nevében megrendülten tudatja, hogy **Miklósi Vári Katinka** lelkésztársunk nehéz, de türelemmel viselt szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének.

A Magyarországi Unitárius Egyház történelmébe beíródott Katinka hosszú éveken át odaadással végzett munkája, akár a fővárosba, akár szórványba, de főként a Debreceni Egyházközségbe szólította hivatása. Néhány évvel ezelőtt fájdalommal vettük tudomásul, hogy két gyermek vállalása után súlyos be-

tegség keresztjét kellett vállaira venni, és nehéz szívvel, de reménykedéssel fogadtuk el, hogy elhagyva debreceni gyülekezetét, gyógyulást keresve külföldre távozott szép, kis családjával.

Kérjük a mindenható Istent, hogy Családjának adjon vigasztalódást, Neki csendes nyugodalmat ott, a szülőföld porában, ahova visszavágyott örök pihenésre.

Búcsúztatása, temetése 2010. március 10-én, délután 1 órakor lesz Erdélyben, Firtosmartonosban.

Emléke legyen áldott!

Budapest, 2010. március 3.

Balácsi László Elekes Botond
egyházi főjegyző főgondnok

Egyházközségeink életéből

Bartók Béla Unitárius Egyházközség

A 2010-es esztendőt **Knut Heidelberg** norvég unitárius lelkész közreműködésével kezdte meg egyházközségünk. A norvég lelkész egy hónapot töltött Budapesten és számos Istentiszteletünkön részt vett és szolgálatot végzett, mint ahogyan az új esztendő első vasárnapján is.

Újév első napján **Léta Sándor** lelkész szószéki szolgálatával és az azt követő pezsgőbontással köszöntöttük az új esztendőt a gyülekezeti termünkben a hívek nagy létszámú részvételével.

2010. január 10-én Egyházközségünk templomában ünnepi Istentisztelet keretében emlékeztünk meg a vallásszabadság napjára. Minden esztendő január második vasárnapján emlékezünk az 1568. január 6–13 között tartott Tordai Országgyűlésre, melynek keretében a világon először mondták ki és foglalták törvénybe a lelkiismereti és vallásszabadságot. **Lőrinczy Zsolt** presbiterünk érdekes beszámolót tartott a Magyar Rádió közalapítvány kuratóriumi tagságának eltelt időszakáról: Vallásszabadság – Szólásszabadság címmel.

2010. január 30-án a Torockóról elszármazottak megtartották tizenegyedik találkozójukat a gyülekezeti termünkben. Az áhítatot beszámoló, beszélgetés és közös vacsora követt.

Lőrinczy Zsolt

Megkezdjük angol nyelvű Istentiszteleteinket. Első alkalommal december utolsó vasárnapján búcsúztunk az Óévtől és köszöntöttük az újesztendőt azzal a 14 résztvevővel, akik 12 órától részt vettek ezen az első angol nyelvű Istentiszteleten. Knut Heideberg norvég lelkész Albert Schweitzer teológusról, majd az Üdvhadseréről beszélt.

Következő, angol Istentiszteletes alkalmunk január utolsó vasárnapján volt. Vendégmehívottunk **Dr. Federmayer Éva** egyetemi tanár volt, aki az Eötvös Lóránd Tudományegyetem és a Szegedi Tudományegyetem Amerikanisztika Tanszékén tanít. Az angol nyelvű Istentiszteleten megemlékeztünk – ismételten – a Tordai Országgyűlésről, majd Dr. Federmayer Éva előadást tartott négy kiemelkedő amerikai hírességről, akik unitárius mivoltukból eredően kiemelkedő és meghatározó szellemiségekké váltak: Ralph Waldo Emersonról, Margaret Fulleről, Henry Adamsról és Frank Lloyd Wrightról.

2010. február 7-én vasárnapi Istentiszteletünk után beszélgetésre került sor **Dr. Gaudi-Nagy Tamás** nemzetközi jogásszal, a jelen világ helyzete gazdasági-emberjogi-nemzeti-egyházi életéről, valamint a globalizmus elleni új paradigmáról. Beszélgetésünket szeretetvendégség követte gyülekezeti termünkben, ahol finom kolozsvári káposzta elfogyasztására hívtuk meg kedves Testvéreinket.

2010. február 13-án a Nőszövetségünk gyermekfarsangot szervezett, ahol meghívottunk az **Osztováta együttes** volt és mesét mondott **dr. Karner Ottó**, a „Zebegényi mesék” c.

könyv szerzője. Köszönetünket fejezzük ki Mindenkinnek e remekre sikerült rendezvényünkért.

2009. december 26-án, Karácsony másodnapján megkereszteltük **Szabó Attila** és **Nóra** harmadik gyermekét, **Csaba Arnoldot**. Isten áldását kérjük az újszülött és a család életére.

2010. január 28-án örök nyugalomra helyeztük **Pál Anna** 85 évet élt Alsórákos-i születési testvérünket.

2010. február 4-én búcsúztunk **Tóbiás Imre** 90 évet élt Torockó-i születési testvérünktől. Isten adjon nyugalommal az eltávozottaknak, lelüknek örök üdvösséget, a gyászolóknak vigasztalódást kívánunk.

2010. február 15-én egyházi megáldásban részesítettük **Karner Miklós** és **Dr. Kovács Réka** házasságkötését. Istennek áldása legyen ez új család életén és gyarapodásán.

Szent Patrik kódexbeli áldás

(IV. század)

Isten legyen előtted, hogy a jó utat mutassa neked.
Isten legyen melletted, hogy téged karjába zárjon és megvédjen.
Isten legyen mögötted, hogy megvédjen a gonoszak cselvetésétől.
Isten legyen alattad, hogy felfogjon, ha leesel.
Isten legyen tebenned, hogy megvigasztaljon, ha szomorú vagy.
Isten legyen körülötted, hogy megvédjen, ha mások rád rontanak
Isten legyen fölötted, hogy megáldjon téged.
Így áldjon meg téged a jóságos Isten, ma, holnap és minden időben.
Ámen.

Léta Sándor

Budapesti Unitárius Egyházközség

Január 1-jén a budapesti unitárius egyházközségben köszöntötték az újesztendőt azok a gyülekezeti tagok és egyházközségi, egyetemes egyházi elöljárók, akik a több éves hagyományhoz híuen a Nagy Ignác utcai templomba jöttek.

Az istentisztelet szószéki szolgálatát a gyülekezet lelkésze, **Kászoni József** végezte a Zsolt 72, 18; 118, 23 illetve a Róm 5, 5 alapján. Imádkozott és közérdekű hirdetéseket tartott. A „püspöki körlevelet” **Balácsi László** főjegyző ismertette.

Istentiszteletet követően a jelenlevők az első emeleti gyülekezeti teremben gyülekeztek, ahol szeretetvendégségre került sor. Annak a reményében koccintottak a megjelentek, hogy az újévben azok az új feladatok, amelyek megvalósítandóak mindannyiunk részéről, megnyugtató megoldáshoz vezetnek, és végre egyházi életünkre vonatkozóan prosperálást eredményeznek.

Január 11-én a Kossuth Rádió egyenes adásból közvetítette a Nagy Ignác utcai templomból azt az ünnepi istentiszteletet, amelyet egyházunk fennállásának 442. éves évfordulója alkalmából tűztek műsorra. 55 percen keresztül sugározta a rádió adása a Kárpát-medencei magyarság és a nagyvilágba szétszóródott magyarok számára a türelmi rendeletet és lelkiismereti szabadságot meglevenítő ünnepi műsort. A visszajelzések, amit az egyházközség kapott írásban és telefonon azt igazolta, hogy a fogadtatás a hallgatóság részéről is elnyerte azok tetszését. Az ünnepi istentisztelet utolsó percei-

ben az **Ars Renata** régizene együttes közreműködött korabeli szerzők zsoltárait énekelve: *Balassi Bálint, Dávid Ferenc, Bogáti Fazakas Miklós* stb.

Január 14., este 6 órakor vendégül láthattuk **Horn Ildikó** docens, egyetemi tanárt az érték+örző sorozatunk keretében, aki élő történelemmé varázsolta a 16. században élt unitárius nemesek életén keresztül azt a történelmi időszakot, amely oly fontos a mi számunkra. János Zsigmond első erdélyi fejedelem udvarához tartozó nemes urak, mint pl. *Csáky Mihály, Hagymássy Kristóf, Bekes Gáspár, Stanislaw Niezowski* élete megidézése jelentette azt az élményt a hallgatóság számára, amely felkeltette mindannyiunk érdeklődését a professzor aszszony nemrég megjelent könyve elolvasásához, amelynek címe: *Hit és hatalom*, alcíme: *Az erdélyi unitárius nemesség 16. századi története*. (A könyv egyházközségünkben megvásárolható az érdeklődők számára.) Az este szeretetvendégséggel zárult.

Január 21-én, csütörtökön meghívásunkra érkezett hozzánk **Borókai Gábor** a *Heti válasz* főszerkesztője, aki *Média ma – holnap* címen tartott előadást. A tervezett idő ilyen alkalmakkor, amit az előadóknak felajánlunk, 40-50 perc, de tekintettel a jelenlevők érdeklődésére és azon érdekfeszítő eszmefuttatások kifejtésére, amellyel vendégünk elkényeztetett, az időt meghosszabbítottuk közel másfél órára. Az előadás végén az érdeklődők részére Borókai szerkesztő úr könyvét dedikálta, nem kevés pél-

dányszámban. Ez a rendezvényünk is ágapéval zárult.

Január 31. is a kiemelkedő napok jelzőjével került be új évünk új hónapjának záróakkordjához. Ünnepi istentiszteletünk meghívottjai voltak: **Farkas Boglárka**, a Hír Tv szerkesztője, **Zsombori Erzsébet** selyemfestő és **Jánkyné Szabó Mária** énekes. A hónapzáró istentisztelet befejezésével, a nem kevés érdeklődő levonult a gyülekezeti terembe, ahol kezdetét vette az a könyvbemutató, amelyre Farkas Boglárkát hívtuk meg, akinek *Befejezetlen* című könyvét **Elekes Botond** főgondnok mutatta be. Őt követően hallgathattuk **Mohai Gábor** előadóművészt, aki a képiállítást nyitotta meg, végül pedig a kolozsvári Operaház nyugalmazott csellistája gyönyörködtetett virágénekekkel. Az ízletes szendvicseket és az ízlésesen megterített asztalokat **Finta Csillának** és férjének **Finta Józsefnek** köszönhattuk.

Február 12-én, pénteken du. 17 órakor került sor az Erdélyi Könyv Egylet és a Dávid Ferenc

Egylet közös rendezésében arra a könyvbemutatóra, író-olvasó találkozóra, amelynek címe: *Rajzoljunk magunknak egy világot*. A kötet írói közül többen is megjelentek, akiket **Veress Zoltán**, a könyv stockholmi szerkesztője mutatott be és köszöntött, pl. **Jókai Anna**, **Abloncziné Szabó Magda**, **Horváth Zsuzsa** – **Hoffmann Rózsa** képviselőjében, **Dávid Gyula** stb. Az előadást zenehallgatás tette élvezetesebbé **Kurlik Eszter** (hegedű) és **Nagy Judit** (cselló) fellépésével. A rendezvény szeretetvendégséggel fejeződött be.

Február 13-án, szombaton este 7 órától vette kezdetét a farsangi bál, amelyet az újonnan alakult ifjúsági csoport tagjai szerveztek meg és hívtak össze minden érdeklődő számára. Programjukban szerepelt egyebek mellett: nyitótánc – palotás, táncverseny, vetélkedő, tombolasorsolás, tánc hajnalig: élőzenével, minden korosztálynak. Mindez a jelenlévők kellemes együttlétére és szórakoztatására.

Kászoni József

Füzesgyarmat és a Gyula és Környéke Szórványgyülekezet

2009. december 31-én fél tizenkettőkor Füzesgyarmaton hívogatott óév búcsúztatóra és újév köszöntésre a harangszó. Szép és felemelő volt, mint minden esztendőben. Egy kis pihenés után pedig indultam a legkorábbi vonattal Budapestre, hogy az *újévi* istentiszteletet és a püspöki fogadást, az eddigiektől eltérően együtt tartsuk meg a Nagy Ignác utcai templomunkban. A szószéki szolgálatot megosztva **Kászoni Józseffel**, a helyi lelkésszel, mintegy 70 érdeklődő hallgatta meg. Ügyszintén a főjegyző és főgondnok által közösen megfogalmazott (szintén újdonság) és szétküldött, e lap hasábjain is

megjelentetett újévi köszöntőt, pedig a mostoha időjárás kedvezőtlen volt.

Az istentisztelet után a gyülekezeti teremben szinte mindenki megjelent a fogadáson, ahol **Elekes Botond** főgondnok mondott pohárköszöntőt, majd pezsgőbontás következett és elfogyasztottuk az alkalomra rendelt szendvicseket és a **Brock Margit** asszony készítette finom székely fánkot (pánkót), amit e helyen is megköszönünk a még mindig (hiszen nyugdíjas) hűséggel segítő Brock házaspárnak.

Január 3-án megtartottuk a gyülekezetünkben is az újévi ünnepi istentiszteletet, amelyen

A lelkész házaspár második unokájának keresztelője
Karácsonykor

A kislány neve
Balogh Balázsi Dorka Lili

megemlékeztünk az előző évben elköltözött testvéreinkről, a keresztelesekről, konfirmálásról, házassági megáldásról, aranykönyvi adományozásokról, sikeres rendezvényeinkről, ünnepeleinkről.

Január 10-én a „Vallásszabadság Világnapja” (A Patrubány Miklós vezette Magyarok Világszövetsége indítványozta így nevezni a tordai ediktum emléknapját még néhány évvel ezelőtt.) alkalmából emlékestiszteletet tartottunk, amelyen elhangzott a lelkiismereti és vallásszabadság törvénye is.

Január 12-én Budapesten részt vettem a 2010-es évünk első elnökségi ülésén.

Január 16-án Budapesten lelkészi értekezletet tartottunk az előző év decemberében újjáalakított Teológiai Műhellyel. Az Alaptörvény előírása szerint a jelenlévők megválasztották a Teológiai Műhely lelkészi és világi vezetőjét. Az előbbi tiszttel **Lakatos Csilla** miskolci lelkész-nő, az utóbbit pedig **Gazdag Árpád** fogja betölteni. A lelkészek mellett a világiak számára továbbra is nyitott a belépési lehetőség a műhely tagjai közé és részt venni annak munkájában. Az egyházi főhatósági testületek munkájában **Gazdag Árpád** fog részt venni. A közös gyűlés konkrét tennivalókat fogalmazott meg a 2010-es esztendőre vonatkozóan. Köztük fontos helyet foglal el az Unitárius Élet szerkesztőbizottságának kibővítése, a munka hatékonnyabbá tétele, a folyóirat tartalmának bővítése, gazdagítása is.

Január 17-én megtartottuk egyházközségünk számadó közgyűlését. A sok szép eredmény mellett sajnálattal állapítottuk meg, hogy a gyülekezet mind jobban előregeedik, a fiatalság pedig húzódik el a vidékről az ország nyugati része felé a jobb megélhetés érdekében. A gyulai szórványgyülekezet lassan erősebbé válik, mint az anyaegyházközség mind adakozásban, mind pedig lélekszámban.

Január 17-én délután megkezdődött az egyetemes imahét. Biharnagybajomra hívtak a reformátusok a megnyitón szolgálni, ahol feleségemmel énekszámokat is adtunk elő. Az imahét folyamán szolgáltunk a helyi református, katolikus templomban, a dévaványai református templomban, Békésen ökumenikus részvételben megtekintettük Wass Albert: A funtineli boszorkány című regényének színpadi adaptációját. A mi templomunk is megtelt, ahol a református lelkész szolgált. Utána híveink és nyugdíjas klubtagjaink bőségesen megvendégelték a megjelenteket finom süteményekkel, teával és a gondnok által felajánlott borral. Majdnem mindenhol minket is megvendégeltek a hívek.

Január 24-én zártuk istentiszteletünkön a sikeres, lélekemelő imahetet, azzal, hogy folytatjuk majd.

A nyári, július 11-i alföldi búcsúra – amelynek központi témája a trianoni átkos diktátum 90. évfordulójára való emlékezés lesz – meghívtuk ünnepi szónoknak a biharnagybajomi református lelkészt.

Január 27-én Budapesten újabb, a február 6-i zsinatot előkészítő elnökségi ülést tartottunk.

Január 30-án Kecskeméten **Elekes Botond** főgondnokkal együtt részt vettünk a Duna-Tiszaközi Szórványegyházközség közgyűlésén, ahol az Alaptörvény előírásaival ellentétes előzmények után a jelenlévők **Balázs Mihály** gondnok mellett megválasztották a főtanácsiszinati képviselőjüket **Szalontainé Kisgyörgy Zsuzsa** személyében. A közgyűlés utasította a képviselőket az erdélyi egyházzal való egyesülés támogatására a február 6-án tartandó zsinaton.

Január 31-én a füzesgyarmati Hajnal István Idősek Otthonában tartottunk istentiszteletet.

Február 2-án részt vettem Budapesten az Egyesült Nemzetek Szervezete Társasága számadó és tisztújító ülésén. E gyűlésen az egyházunk részéről (még egy nyugdíjas evangélikus püspököt és egy katolikus plébánost választottak) beválasztottak az ENSz Társaság Kormányzó Tanácsának tagjai közé az elkövetkezendő ötéves ciklusra. A 2009-es zárszámadást és 2010-es büdzsét is elfogadtuk.

Február 5-én, pénteken délelőtt a Békés Megyei Képviselőtestület elnöke, **Domokos László** kezdeményezésére és meghívására részt vettem a megyei legmagasabb rangú egyházvezetők megbeszélésén. A történelmi egyházak helyzetéről, jövőbeni teendőiről, lehetőségeiről értekeztünk. Központi helyet foglalt el a tárgyalások során a közelgő választásokban az egyházaink szerepvállalása is.

Ugyanaznap délben részt vettem az Idősügyi Tanács (amelynek egyedüli képviselője vagyok az egyházak részéről) évi első gyűlésén, amelyen a nyugdíjas társadalom jövőbeni kilátásairól tárgyaltunk.

Február 6-án gondnokunkkal és főtanácsai képviselőnkkel jelen voltunk az egyházegyesítő zsinaton. Nem rajtunk múltott, hogy a „megbetegedett” ellenzék miatt a zsinat határozatlan képtelenné vált.

Február 12-én két budapesti megemlékezésen vettem részt. Délelőtt a Nemzeti Kegyeleti Bizottság farkasréti temetőbeli megemlékezésén, a budapesti ostrom áldozatainak szentelt megemlékezésen megszügyenítően, alig kéttucatnyi ember vett részt (az énekes középisko-

lások némileg emelték a részvételi arányt), amelyre a fővédnök **Pálincás József**, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke sem jött el. Szomorú volt az érdektelenség, már hőseinkre sem tudunk méltóképpen emlékezni.

Ugyanaznap délután 4 órakor más volt a hangulat a Turul téren tartott megemlékezésen. Méltóságteljesen nagy tömeg emlékezett az elesett hősök emléke előtt. Négy történelmi felekezet lelkésze (köztük én is) mondta el gondolatait, egykori résztvevő, átélő (Lányi Zsolt) mondta el a tragikus eseményeket, **Döbrentei Kornél** költő olvasott fel verset, civilszervezetek, emlékezők koszorúztak.

Február 16-án délelőtt az Unitárius Élet újonnan felállt szerkesztőbizottsága tartott megbeszélést. E sorok írója mellett **Léta Sándor** lelkész, **Gazdag Árpád**, a Teológiai Műhely gondnoka, **Kászoni József** lelkész és **Horn Ildikó** történész beszélgetett a folyóirat ezutáni sorsáról.

Délután 3 órakor e sorok írója fogadta a Püspöki Hivatalban **Dr. Bándi Kundot**, az Összmagyar Testület (örökös elnöke a nemrég elhalt nagynevű erdélyi költő, Bartis Ferenc) vezetőjét, megbeszélést tartva a magyarság jövőbeni szándékáról, tennivalóról, szétszórtságbeli összefogásról, együttműködésről.

Február 21-én Darvason eltemettük **Bura Józsefné** sz. Gyólai Róza 51 évét élt testvérünket. Türelemmel viselt nehéz betegség után adta vissza lelkét teremtetőjének. Nagy résztvevő gyülekezet kísérte utolsó útjára. Két lánya, akik tanítványaim voltak az iskolában, kértek fel a búcsúszertartás elvégzésére, mert nem tartozott egyházközségünk, vallásunk tagjai közé. Isten adjon csendes pihenést neki.

Február 21-én Gyulán tartottunk szórványbeli istentiszteletet a környékbeli hívek közösségében.

Február 25-én istentiszteleten emlékeztünk meg a kommunizmus áldozatairól a templomkertben.

Február 27-én nagy élményben volt része a hittanos gyerekeinknek. Budapesten a Püspöki

Hivatal termeiben vette fel a Magyar Televízió gyermekeink két műsorát, amiket március folyamán fognak közvetíteni. Az egyik összeállítás a könyörülő szamaritánus eljátszásáról szólt, a másik pedig arra kért őszinte választ a szereplőktől – Szabó Lőrinc híres verse alapján – hogy mi leszek, ha nagy leszek.

Remek és hangulatos volt a fővárosba utazás és a gyerekek lelkesedése az ismert, **Bencze Márton** vezette Tv-stáb munkája és a felkészítő lelkészpár munkája nyomán. Várjuk a műsorainkat! Március folyamán a négy unitárius ifjúsági adás közül kettő a mi gyerekeink munkáját dicséri majd!

Február 28-án a helyi Hajnal István Idősek Otthonában tartottunk farsangi műsoros istentiszteletet.

Március 6-ra Egyházi Képviselő tanácsi ülést tervezünk, amelyen részt kívánunk venni a gondnokkal.

Március 11-én nyugdíjas klubunkban műsorral és a gyülekezetben köszöntöttük nőtestvéreinket.

Március 15-én részt veszünk a városi ünnepségen, gondnokunkkal és a lovagrendi testvéreinkkel koszorúzunk. Utána a templomunkban ünnepi, műsoros istentiszteletet tartunk a település vezetőinek jelenlétében, utána a templomkert 1848/49-es emlékműnél elhelyezzük az emlékezés virágait.

Március 24-én részt veszünk Gyomaendrődön egy általános nőnap ünnepségen, ahol műsorunkkal köszöntünk nyugdíjasokat és fiatalabbakat, versekben és énekekben tolmácsolva jókívánságainkat.

Március folyamán megkezdjük a szokásos felkészülést Nagypéntekre, hogy újra előadjuk a hagyományos Péterffy Gyula-féle unitárius passiót dalárdistáinkkal, gyülekezeti énekeinkkel és a Népdalkör közreműködésével. Természetesen híveink kiveszik részüket a hazajobbitó választásokra való előkészületekből is, hiszen érdekli őket a település és a haza sorsa.

/balázsi lászló/

Kocsord

Minden jó, ha a vége jó, hangzik a magyar mondás. De lehet-e az élet jó, ha vége a halál? Sőt lehet-e jó, amikor hosszú és pusztító szenvedés vége nem a gyógyulás, amikor a halál is megváltásként érkezik a szenvedés után? Képesek vagyunk-e akkora hitre, hogy jajszavaink között az mondja meg az Istenben bízó lélek választát? Azt, hogy élni mégis mindenkinek jó és mindenkinek kell, akit életre ítél a minden te-

remtményéről egyforma szeretettel gondoskodó Isten.

A szinte már teljes valójával az anyagi világ felé fordult emberben van-e még ennyi hit és ennyi bizalom a teremtető iránt? Van-e még annyi erő Istenbe kapaszkodó lelkünkben, amennyi kell ehhez? Gyermekeink zuhanva csökkenő létszáma vajon nem arról beszél, hogy épp ez az, aminek fogyatékában vagyunk, ami-

ben híjával találtatunk? Templomlátogatóink ritkulása, a megüresedő templompadok vajon nem éppen lelkünknek erről a kiüresedéséről szólnak?

Fájdalmában és szomorúságában is két fennkölt példával szolgált egyházi életünk az elmúlt év második felében. „Mondottam, ember küzdj, és bízva bízzál!” Ezt az üzenetet kiáltotta **Rázmány Csaba Béla** püspökünk július 30-i és **Kelemen Miklós** lelkészünk december 11-i búcsúztatása Hőgyes Endre utcai templomunkból. Mire példa ez a két fájdalmas búcsúztatás? Példa arra, hogy minél többen, minél jobban becsülünk és szeretünk valakit, annál fájdalmasabb tőlük a búcsúzásunk. De minden búcsúzás után van vigasztalás is. Példa arra, hogy minél gazdagabb az elköltözködők élete, annál nagyobb érték az utánuk maradó hagyaték. Többet ők már nem hagyhatnak ránk, Rázmány Csaba nem viseli tovább a püspöki palástot, Kelemen Miklós nem írja tovább könyveit, de nekünk van mit őriznünk áldott örökségükön. Búcsúztatásuk erre szolgál példa gyanánt a hátramaradottaknak.

De példa-e ez a két búcsúztatás arra, hogy nekik megérte végig élni az életüket, végig küzdeni küzdelmüket, végig szenvedni szenvedésüket? Lehet-e erre igennel, vagy nemmel válaszolni? A választ csak Istennél lehet megtudni, de Isten mindenünkben ott van, mint a szeretet lelke és lelkiismerete. Ő senkit sem enged nemmel válaszolni. Sőt kötelez bennünket a lelkiismeretünk kimondani az igent. Igenünk hitelt pedig az adja meg, ha örökségükből elveszni semmit nem hagyunk. Ha úgy őrizzük meg annak minden kincsét, mintha ők tovább viselnék palástjukat, könyvespolcunkat tovább gazdagítanák. Így hangzott el ez a két búcsúztatáson, így kellene tartanunk a búcsúztatottak élő emlékezetét is.

Az év utolsó vasárnapján megtartottuk az utolsó presbiteri gyűlést, előkészítve a következő közgyűlést, melyet az óévi és újévi istentisztelet után következő vasárnapon, 2010. január 3-án tartottunk. Ezen a közgyűlésen oldottuk meg gyülekezetünk képviselőit a képviselő- és főtanácsi gyűléseken. **Jakab Ferenc** gondnok úr a pénztárnoki és gazdasági életünket vezető tevékenységet vállalta magára a közgyűlés bizalmából, mivelhogy betegeskedése nem teszi lehetővé számára az utazást. A gondnoki tisztségre pedig a fiatal önkormányzati dolgozó és hűséges templomlátogató **Pócsi Gábort** választották, aki szívesen vállalja az utazást, aki minden évben egyszer Szentegyházán, vagy Homoródalmáson vesz úrvacsorát, aki a fen-

tebb említett Szöllősy Lajos szobrász- és festőművéstől festményt rendelt templomunkról ajándékba a homoródalmási unitárius gyülekezetnek.

A következő hat évre minden más aktív tisztségviselőt újraválasztottunk.

A gazdasági életről szóló beszámoló rendjén részletesen beszámoltam a lelkészi lakás átalakításáról, ami folyamatban van. Az átalakítás támogatásokból folyik, és már nincs messze a befejezéstől.

Január 10-én és 17-én Vásárosnaményban, illetve Nyíregyházán is tartottunk istentiszteletet.

Január 25., 26., 27. és 28. napjain ökuménikus imahetet tartottunk az unitárius templomban, a két református imateremben és a baptista imaházban, Nt. **Szalay Kont Miklós** és neje, Nt. **Szalayné Gacsályi Dóra** református, valamint **Takács Zoltán** baptista lelkész közreműködésével. Az imahét záróakkordjaként Takács Zoltán baptista lelkész és felesége, Zsuzsa mátészalkai lakásukon vacsorát adtak, melyen **Jakab Zsigmond** polgármester úr és felesége, Erzsébet is jelen volt.

Isten adjon békességet minden magyarországi unitáriusnak és minden más hiten levő honfitársunknak, akik között élnek szent vallásunk gyakorlatában. Örömmel jelentjük, hogy az elmúlt év folyamán megkereszteltünk 12 gyermeket, eskettünk egy házaspárt.

Szomorú szívvel, de Isten akaratában megnyugodva jelentjük, hogy 2009. 03. 23-án végzettségében részesítettük és utolsó földi útján elkísértük Nyíregyházán **Széplaki Jánosné** testvérünket, akinek 91 életévet ajándékozott a jóságos teremtmény.

2009. június 19-én Kemecsen mondtam búcsúbeszédet a tragikus hirtelenséggel élete és pályafutása delén, 53 évesen elhunyt **Varga Csaba** atyánkfia ravatalánál.

2009. október elsején vettünk búcsút Kocsordon sokat szenvedett testvérünktől, **Bakos Tibor Zsigmondtól**, akit Isten 67 éves korában szólított magához hűséges szerettei közül.

Az év utolsó napján **Lakatos Barnabás** 58 éves testvérünket búcsúztattuk Kocsordon, akit súlyos szenvedés után szólított magához a könyörülő Isten.

Isten adjon békességes pihenést hazaszólt testvéreinknek, lelküknek örök üdvösséget, szeretteiknek vigasztalást.

Nyitrai Levente

Szeged

2009. december 25-én, Karácsony első napján az ünnepi hangulatot árasztó templomba érkező hívek átéreztek az orgona hangjai mellett a zsoltár üzenetét: „Úr Istennek szent fia születék e világra.”

Ez az örömhír kísérte végig az istentiszteletet. **Kiss Mihály** tiszteletes úr elmélkedése alapjául Lukács evangéliuma 2. részének 1-20. verse szolgált. A szép karácsonyfa előtt **Gábor Hajnalka** karácsonyi verset mondott, ajándékot is kapott. Sokan vettek úrvacsorát, melyet **Faragó Antalné** adománya biztosított.

2010. január 10. **Kiss Mihály** lelkész úr felolvasta a híveknek **Balázi László** püspökhelyettes-főjegyző úr újévi üzenetét és **Bálint Benczédi Ferenc** kolozsvári püspök úr

újévi pásztorlevelét Isten áldását kérve a beköszöntő új évre:

„Célok, tervek, álmok vezessenek ez évben!
Isten áldása jó sikerekre vigyen!”

A küzdő akarat győzi le az akadályt.

Eltet a hit, a remény, s szívbeli hű szeretet.”

(M. R.)

A jelenlévők megkapták az újévi naptárt, amelyen az idén a százéves hódmezővásárhelyi unitárius templom látható.

2010. február 7. Az apostolok cselekedetei 20. részének 9-10. verse képezte az elmélkedés alapját és az Ószövetség ide vonatkozó részei.

Isten szeretete hívta elő az életet a földön. Jézus szívünkben lakó szelleme a legbiztosabb életjel.

Vitálisné Miklós Éva

Gábor Hajnalka
karácsonyi verset mond

Búcsú Kelemen Miklóstól

A gyászbeszéd legszébb gondolatai

Kelemen Miklós unitárius lelkész, történész, született 1925. február 16-án Szegeden – elhunyt 2009. november 24-én Veresegyházán. Búcsúztatására 2009. december 11-én került sor a Bartók Béla Unitárius Egyházközség templomában. Gyászbeszédet mondtak: **Dr. Rezi Elek**, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Rektora, **Kelemen Attila**, a Magyarországi Unitárius Egyház részéről, **Balázs Mihály**, a kecskeméti egyházközség gondnoka, **Léta Sándor** a lelkészek nevében és **Balázi László** főjegyző.

A gyászbeszéd és búcsúztatók terjedelmes voltára való tekintettel, részleteket közlünk:

• Én a bibliai próféta felkiáltásával szólok minden jelenlévőhöz: Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet! – így szól Istenetek. Ezt a vigasztalást, enyhületet hozhatja el idővel annak a tartalmas, dolgos életnek emléke, ami megmarad Miklós Bátyánk után. Bárhol, bármelyik gyülekezetben szolgált vagy mással bízta meg egyháza, mindenhol a tökéletességre, a vállalt feladat maradéktalan elvégzésére törekedett. Ezt tette akkor is, amikor már élete az alkony felé hajlott, és időnként időskori betegség környékezte, próbálta maga alá gyűrni. ... Nem lehetett olyant kérni Tőle, amit ne próbált volna a lelkiismeretesebben elvégezni. Mintha az erdélyi Dsida Jenő költő vallomása lett volna a hitvallása (sokszor idézem ezt hozzá hasonló emberek búcsúztatásán): „Be kell látnunk: / Ha kérdez-

nek, becsületesen / felelni kell. / A harcot becsületesen / fel kell venni, / az úton becsületesen végig kell menni, / a szerepet becsületesen / el kell játszani, / keményen és tekintet nélkül. / A kapuk mögül ebek vicsorognak, / az ablakokból kiköpdösnek / és röhögnek... Kemény tárgyak zuhognak a fejünkhöz, / súlyos, vérező kövek, / de néha röppen sóhaj is, / szeretet is, rózsza is. / És este a tűzhely mellett, /...hátrakötött kézzel, / mégis mondogatni kell / a fellebbezhetetlen, / sziklakemény, / erősítő, / vigasztaló / ígét: / Krisztusnak és Pilátusnak, / farizeusoknak és vámosoknak, / zsidóknak és rómaiaknak / egyformán szolgálni / nem lehet!”

(Balázi László)

• Gazdag életmunkásságot hagyott maga mögött, erről tanúskodik a levéltárunknak hagyott rengeteg dokumentum, prédikáció, a Kislexikon és a még utána

összegyűjtött életrajzi adatok sokasága. Gyakorlati ember volt, tisztán és világosan látta a világot, és annak haladását. Egyik beszédében így vallott: *A megváltozott világ és megváltozott élet új tartalmat, új lényegét, új követelményt állít s nekünk e sok „Új” figyelembevételével kell Jézust követnünk. Ez azonban nem jelenti azt, hogy követésünkkel teljesen szakítunk a múlttal. Hiszen az elődök hasonló törekvései arra figyelmeztetnek, hogy minden korban és minden időben új körülmények között kell megtalálni a követés lényegét... Ma legnagyobb ereje a tudományoknak van s nekünk ezekben olyan jártasságra kell szert tenni, mellyel mások felé is világosságul szolgálunk. Az atomkorban élő embernek ismernie kell az elemi részekből fölépülő világot, éppen úgy, mint önmagát s lelkének atomjait arra kell fölhasználnia, hogy bölcs szívhez jusson. Ismernie kell azokat a határokat, amelyeknek egy-egy köve nemcsak figyelmeztető, hanem irányjelző is, hogy megmaradhasson azon az úton, mely Isten szeretete mellett az emberszeretetre is figyelmeztet. Tudnia kell, hogy ma éppen úgy Isten gyermeke, mint volt annak előtte s hite nem alárendelje tudásának, hanem segítőtje s ennek a tudásnak alapja az az Isten, aki mindeneknek teremtője. Fokozott mértékben kell megtalálni az evangéliumi igazságok között azt, ami minden embernek igazság, s amely nem csak Jézus, hanem a mi vonatkozásunkban is így hangzik; „én és az én Atyám egyek vagyunk.*

Miklós bácsi már elhagyta e földi világ rész szerinti voltát, megszűnt számára az ismeret és a prófétaadás, de tudjuk, hogy a teljesség része lett – e teljességben Isten és az Ő lelke ismét eggyé vált. Mi is nagyrabecsüléssel, és a pátriárkáknak kijáró tiszteletadással kell adóznunk Miklós bácsi előtt, aki számunkra is egy világító fáklya volt. Nekünk azokat a keveseket kell megbecsülnünk, akik a mai szeretetet nélkülöző világban is szeretetben élnek. Akiket nem az önzés, az egyéni boldogulás vágya vezérel, hanem az a felebaráti szeretet, mely a köz javát szolgálja.

(Léta Sándor)

• Drága Miklós bátyám, gyászjelentésként Ady Endre alábbi örök soraival búcsúzol:

„Mikor a lelkem roskadozva vittem, / Csöndesen és váratlanul / Átölelt az Isten”.

Téged tényleg átölelt, és hiszem, hogy szeretetben átölelve tart az, akit 62 éven át, még nyugdíjasként is hosszú éveken át szolgáltál, földi pályafutásod gazdag hagyatékát hagyva ránk, az utódokra.

Az egyház szolgálatában írott bölcs megfogalmazásaidat őrzik a levéltári jegyzőkönyvek.

A lelkészársak és a világiak mindig bizalommal, teljes őszinteséggel fordulhattak hozzád.

A mai lelkészek példát vehetnek rólad, emberségről, hitedről, egyházunk iránti elkötelezettségéről.

(Kelemen Attila)

• Keresztény Testvéreim! A búcsúzás pillanatában szemtől szembe állunk Kelemen Miklós néhai testvérünk életművével. Köszönjük Istennek, hogy adta őt számunkra, és munkáján keresztül ránk testálta drága szellemi-lelki örökségét. Kelemen Miklós megbecsülte a munkát és a munkavégzése szép tisztességet adott neki.

– Élete szép példája annak, hogy a hűséggel, kitartással végzett munka – szolgálat – bármilyen területen is, meghozza előbb utóbb a maga gyümölcsét, termést hoz mások életében. Munkája gyümölcsének mi vagyunk és az utánunk következő nemzedék lesz az igazi élvezője.

– Élete szép példája annak, hogyan kell szolgálni az unitárius szellemiség ügyét lelkészként, népnevelőként, történészként, adománytevőként.

– Élete szép példája annak, hogy a csendes, szelíd, de határozott emberi magatartás több tisztességet nyer el, mint a törtetés, a torzsalkodás, a versengés, vagy éppen a gyűlölködés.

– Élete szép példája annak, hogy az érdek helyett az értékhez ragaszkodjunk és a rágalmazás helyett az igazsághoz.

– Élete szép példája annak, hogy nemcsak fiatal, hanem idősebb korban is lehet meleg családi otthont teremteni, szeretni önzetlenül másokat, a rábízottakat és azok által tisztelve, szeretve lenni.

Kelemen Miklós életműve azt tükrözi, hogy jól szolgált egyházát, népét, az unitárius szellemiséget, előttünk szép tisztességet nyert magának. Hiszem, hogy amikor hazatért az „örök gazdához” számadásra, így csendült fel Istenminősítő ítélete: „Jól vagyon, jó és hű szolgám!

(Rezi Elek)

• A halál tulajdonképpen jelentéktelen dolog, valójában csak átmentem ide a szomszéd szobába. Én én vagyok, te pedig te. Akármit is jelentettünk egymásnak egymás életében, ez mit sem változott. Nevezz csak nyugodtan a megszokott nevemen, beszélj velem ugyanazon a könnyed hangon, melyen mindig is beszéltél. Ne változtass a hangszíneden! Nevezz ugyanúgy, ahogy valaha együtt nevettünk. Imádkozz, mosolyogj, gondolj rám, emlegesd fel a nevem nap, mint nap, ahogyan annak előtte is, de ne árnyékolja be semmi a hangulatot, amikor szóba kerülök. Az élet nem kapott semmiféle új jelentést! Minden olyan, amilyen volt, nem szakadt meg a folytonosság. Az, hogy *nem* látnak, még nem jelenti azt, hogy nem kell rám gondolni. Várok rád, itt vagyok a közeledben, egészen közel. Nincs semmi baj, ne félj, nem is lesz semmi baj! Viszontlátásra, mondom mégis, mégis. Viszontlátásra holnap! Vagy ha nem holnap, hát holnapután. Vagy ha nem akkor, hát majd azután. És ha azután sem, talán egy év múlva. S ha még akkor sem, Isten tudja, hát ezer év múlva. Viszontlátásra a földnek porában. Viszontlátásra az égi sugárban. Viszontlátásra a Hold udvarán, vagy a Tejút valamelyik ragyogó csillagán! (olvasmányélmény szabad idézése)

Isten gondviselő áldása legyen az elköltözött emléken és az emlékeket őrzőkén. Az Úr, a mi Istenünk legyen velünk, amiképpen volt a mi atyáinkkal, ne hagyjon el, minket, el se távozzon tőlünk, hanem hajtja magához a mi szívünket, hogy járassunk az ő rendelkezéseiben, és tartsuk meg az ő parancsolatait, végzéseit, amelyeket a mi atyáinknak és nekünk is adott.

Miklós Bátyánk! Isten legyen Veled az örökkévalóság honában, Isten maradjon velünk itt e földi tereken kijelölt pályánkon. Ámen”

(Balázs László)

Gyerekeknek

Ottó bácsi meséi: *Királybéka és a tollas hátú kiskutyus*

Hol volt, hol nem volt, az égig érő nagy hegyeken innen, a lapos mezőn túl volt egy sűrű, kerek erdő. Ez a kerek erdő olyan kerek volt, mint egy nagy kerek sajt, csak éppen nem volt benne egy darab lyuk sem, mert nem sajtból volt, hanem hatalmas fenyőfák és makkos tölgyfák nyújtogatták a fejüket az ég felé.

Az erdő közepén tisztás volt, itt élt a Királybéka, az erdei békák uralkodója, minden békák királya. Még a folyóparti brekusok is nagy tisztelettel brekegték ki a nevét, mielőtt beleugrottak volna a vízbe, hogy kifogjanak egy-egy óvatlan szúnyogot vagy muslincát.

A Királybéka szép barna volt, mint a barna kenyér héja, és úgy brekegett, hogy visszhangzott tőle az egész erdő. Most viszont nem brekegett, mert délutáni álmát aludta egy odvas fatörzs barlangjában, még a béka-mobil-telefont is kikapcsolta, nehogy felzavarják a giliszta ebéd után.

Már éppen arról álmodott, hogy meglátogatja az unokáit, a kis ebihalakat a közeli tóban, amikor egyszer csak felriadt.

– Ejnye, teringette, álmomat a zaj elvitte! – pislogott szép nagy szemeivel. – Ki sír itt? Mindjárt kiporolom a kabátját, ebugatta, zajos csibész!

Kiugrott a barlangból, hát majdnem fellökte egy kiskutya, az bömbölt keservesen, nagy könnycseppek szánkáztak le az orra mellett az avarba.

– Hé, te! Nem szégyelled magad, felébresztettél, irrgum-burgum! Tudod-e ki vagyok? Én vagyok a békák királya, ha én elbrekegem magam, összeszalad az egész erdő, de még azon túl is minden béka ideugrik, no, ehhez tartsd magad! Mi szél hozott az erdőbe, te bikkmack?

– Brü-hü-hü, Brü-hü-hü, jajajaj, jajajaj! – hangzott a felelet.

Erre aztán elkerekedett a Királybéka nagy szeme még nagyobbra. Hát micsoda értetlen fajzat tévedt ide az erdőbe?

– Beszélj nekem értelmesen, mert meghúszom a füled, te lakli!

– Tessék nézni... tessék nézni... jajajaj, brühühü... – zokogott a kutyus, de ettől nem lett okosabb a Királybéka.

– Mit néztek?

– A hátamat!

– Nocsak, nocsak... ejha... – nézi a Királybéka a kutyus hátát – ...no de ilyet! Hát ez toll!

– Igen... brühühü... toll nőtt a hátamon, rajtam nevet az egész utca... jajajaj, eljöttem az erdőbe, hogy ne lászon senki.

– Én még ilyet nem láttam. Hogy került a hátadra ez a szép toll? – lett kíváncsi a Királybéka.

– Ez szép?! Hát mi vagyok én, vadkacsa? – nézett szemrehányóan a kiskutya. – Megnyaltam a szomszéd bácsi kezét a kapuban, mire ő rám kiáltott, hogy „hüccs innen, te nyálas, nőjön toll a hátadra!”, pedig én... brühühü... jajajaj, szeretem az embereket, én nem harapok, jajajaj, és most tollas lettem, mint a tyúkanyó. Pedig az én kis gazdám beíratott kutyakiképző iskolába is, ott mondta az oktató bácsi, hogy aki nem harap, az cukrot kap... nekem pedig toll nőtt a hátamon, brühühü, jajajaj! – törött el a mécses megint keservesen.

– Úgy látszik a szomszéd bácsi valami gonosz varázsló lehet, de egyet se búsulj, kiskomám! Szerencséd van, hogy találkoztál a békák királyával. Az én száz esztendőös nagyanyám szokott segíteni a bajba jutott kis békákon. Te ugyan nem vagy béka, de ha megkérem a mamát, úgy levarázsolja rólad a tollat, hogy öröm lesz nézni.

Ezzel felkapta a béka-mobil-telefont a Királybéka és belebrekegett.

A bánatos tollas hátú kutyus nem értett semmit az egészből, mert a kutyusok nem tudnak a békák nyelvén.

Miután lebrekegte az üzenetet a Királybéka, rákacsintott a kutyusra.

– Utazunk a mamához! – azzal hatalmas békaugrással nekivágott az erdei ösvénynek, a kiskutya alig tudta követni. – Énekeljünk, hogy vidámak legyünk! – brekegett hátra a jószívű Királybéka.

Gyerekek, tudjátok-e hová utaztak? Kanizsára bizony, a kanizsai állomásra, mert a kanizsai tó mellett lakott a béka nagymama.

Nagyon megörült a béka nagymama a Királybékának, adott neki két nagy pusztát és utána megszemlélte a tollas hátú kiskutyát.

– Csukd be a szemed és légy bátor! – azzal a béka nagymama elbrekegte a varázsigét és mielőtt a kutyus kinyithatta volna a szemét, úgy eltűnt a hátáról az a borzalmas tollesűfség, mintha ott sem lett volna. A kiskutya megint rendes kutya lett, csóválhatta a farkát vidáman, mint a többi rokon.

Ezek után, ha a kiskutyus meglátott egy ugró békát vagy valamelyik napozó társát, barátságosan ugatott nekik, hiszen tudta milyen jó szívűek. Vigyázzatok ti is a békákra, kedves gyerekek!

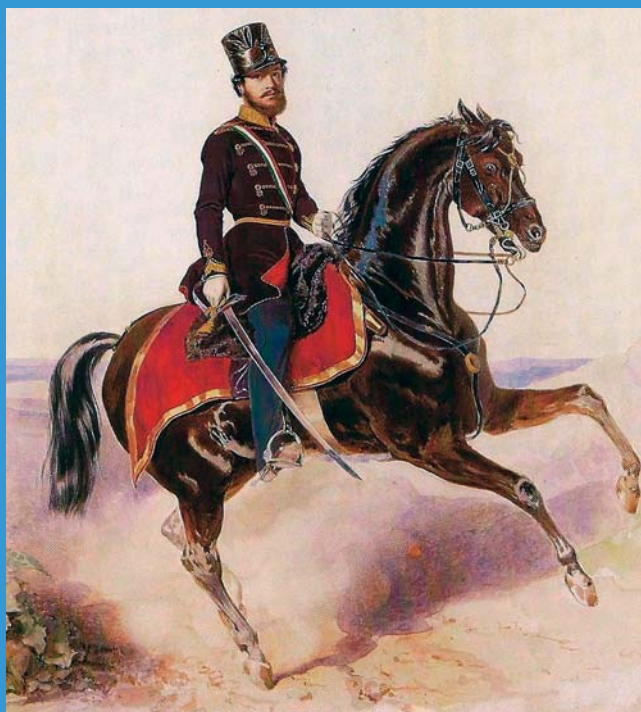
Nemzetőr (Borsos József)

Kossuth megérkezése Pest-Budára
(Tyroder József)

A komáromi csata (Than Mór)

Huszár (Borsos József)

Képek 1848/49-ből